Nagyvárad, 1905. XI. évfolyam 200. szám. Vasárnap, szeptember 3.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 2.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 2.

A »galambokról« meg más egyebekről.*

A »Szabadság« Tóth Bélája dr V. Zs. üdüléséből hazaérkezett és esti leveleinek sorozatát megnyitotta. Örömmel tapasztaljuk, hogy a fürdőzés kitünő hatással volt az ügyvéd urra, mert teljesen visszanyerte szellemi *rugékonyságát*. Ha talán e leveleket utókurának használja, váljék egészségére. Utóvégre az ember nem tudhassa mitől gyógyul. A házi szerek sokszor csodákat müvelnek. A szabadkőmüves páholy általi előirt reczept szabadalmazott, a temető-uti laboratorium törvényileg védett hely és a «Szabadság« minden ilyen léhez alkalmas kanál: hát csak tessék nyugodtan kanalazni. Én pedig rátérek az ügyvéd ur levelének jére, melyet legutóbb nekünk adressált.

Mig valaki saját becsületes munkája után keriti ki napi kosztját, nem szólunk bele: mit eszik, mitől hizik. De ha ránk éhezett, ha naponkint egy papot, egy apáczát vagy egy dogmát kiván lázbeteg szellemének lecsillapitására, az ilyen emberevő háztartáshoz mi is hozzászólunk. Tisztában volt-e az ügyvéd ur, hogy hova tévedt, mikor tollat fogott és egy csodálatosan laikus vallás-történelmi elme vessző futtatás alapján neki ront a kath. egyház dogmáinak és mindenkitől tiszteletet parancsoló vallási meggyőződésének? Tudja-e, hogy Várad katholikusainak vallásos érzelmeit a legdurvább és müvelt emberhez méltatlan módon megsértette? Ön egy előbbi levelében üldözésről panaszkodik — a mi csak egy beteg embernek agyréme — és nem veszi észre, hogy a legkiméletlenebb üldözést kisebb-nagyobb szüneteket tartva már évek óta saját maga üzi a »Szabadság« zászlója alatt, amely lap — közbevetőleg mondva — szinte kéjeleg abban, hogy papot, vallást, vallásos embert megrugdoló czikkeknek ad helyet hasábjain; mikor pedig eljön az ujév kalaptartva végig koldulja ugyanezeket alamizsnáért. Ez a Zulukafferek erkölcse — mint Bartha Miklós mondja, — mely európai honosságot nyert a szabadkőmives páholyokban, valamint bevallott vagy lappangó hivatalos organumaikban. A legmélyebb megbotránkozással kell visszautasitanom e türhetetlen támadásokat és tiltakoznom minden jóérzésü kath. nevében az efféle szeretetlenségtől és gyülölettől égő izgága ember böstörködései ellen, a ki minden szellemi erejével a vallásfelekezeteket egymásra vaditani törekszik. A vallás elleni izgatásnak nyersebb, durvább formáját olvashatni ennél, de gyülölködőbb hangot alig találunk másutt, mint a milyen ennek a magát intelligens embernek tartó ügyvédnek a tollából kicsendül. Voltairekodás a mit véghez visz, Voltaire minden zseniálitása nélkül.

Olvas össze-vissza mindent, de felületesen és előáll biblikusnak, történésznek, ha kell profétának egy szuszra csupa dillettancziából. És azt gondolja, hogy akad emberre, ki komoly kritika tárgyává teszi irásait. Hát ügyvéd ur csalódik. Ön nem vitatkozni akar. Ön csak gunyolódik. Légüres térbe áll, mikor támad. A semmivel nem lehet harczolni. Egy vallástalan ember, ki még hozzá kérkedik is evvel, nem kivánja a felvilágositást, tévedéseinek helyreigazitását. Ő csak eltévelyedett szelleme szükségszerü ösztönét követi, mikor a vallás ellen fenekedik. Mit érek én és mit ér Ön avval, ha felvilágositom pl. arról, hogy a zsidó vallás, mely tényleg legtisztább alakjában Mózes idején jelenik meg, bár idővel a nemzeti szakadás korában a bálványozásig sülyedt, nem ekkor hozta be az állat s igy a galamb áldozatot, hanem — mint a multkor kimutattuk — Isten parancsából már maga Mózes intézkedik róla törvényeiben? Önnek erre a mesére szüksége volt, hogy — a mire majd rátérek — tulajdonképpeni czélját támogatta vele. Szabadkőmives ügyvéddel vitatkozni, kinek kezében a biblia sorai mindmegannyi törvény §-okká válnak — nem hogy kötelezzenek, hanem hogy csürni-csavarni lekessen őket, — ez kérem tisztelettel kutyafésülés.

Maradjunk hát csak egyszerüen annál

* Nem vagyunk barátai a folytonos polemizálásnak, de a mi tárgyilagos érveinkre olyan provokálóan goromba és alaptalan válasz jött a Szabadság tegnapi üzenetében, hogy kénytelenek vagyunk ujra foglalkozni evvel az ügygyel. Szerk.

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Hadakozás békében.

(Esetek a gyakorlati és szolgálati szabályzatból, gyakorlati példákkal megvilágitva a cs. és kir. 60. magyar gyalogezred 1905. évi királyhidai táborozásából.)

Irta: **dr. Krűger Aladár.**

V. Éjszakai gyakorlat.

(Gyakorlati szabályzat 69. §. 632—641 pontok.)

«A gyalogság gyakorta kerül abba a helyzetbe, hogy éjszakai támadásokat kell kivinnie vagy visszavernie. Éjszakai gyakorlatoknál fölötte fontos dolog, hogy az ellenség és a terepviszonyok felől gondosan tájékozódjunk. Minden áron arra kell törekedni, hogy az ellenséget meglepjük. Viszont saját csapatunkat a meglepetések ellen válogatott emberekből összeállitott járőrökkel biztositsuk».

Ezeket az arany igazságokat véstük elménkbe egy szombat este, mikor éjszakai gyakorlatra volt menendő az ezred.

Ellenség volt a 72. pozsonyi gyalogezred: magyar, német, tót vegyülék. Magyar ezred volna, de akárhány altisztje egy kukkot sem tud magyarul, a mit nem csekély fejcsóválások közt, de azért lojális csendben tapasztaltam.

Ezredünk egy zászlóaljat alakitott, válogatott tisztikarral. Beosztattak természetesen «az összes tartalékos tisztek» is, a mint a parancs jelezte. *Összes* tartalékos tisztek valánk ketten. Felvetettük azt a stratégiai kérdést, mi lenne a kivonulásból, ha az *összes* tartalékos tisztek egy negyedrészét osztották volna be? Ez a kérdés a jövő vezérkari főnökére vár megoldás végett.

«Die uneingeteilten Herren haben dabeizusein». Magyarra ezt ugy forditottuk, hogy a többiek dabájzájolnak. Azt hiszem, ez a klasszikus osztrák—magyar kifejezés pompásan pászol a közös hadsereg jellegéhez.

Véletlenül olyan századhoz kerültem, a hol parancsnok, tisztek, legénység, végig kurucz magyarok voltunk. Most bizonyosodott be, mennyire okos dolog lesz a magyar vezényszó. A mi magyar századunkban meglepő pontosan ment a parancsadás. Éjszaka, ütközetben persze szó sincs exerczirozásról, kommandóról. A helyzet adja a vezényszót, nem a reglama (bár a reglama iránti tiszteletünk érintetlen). Magyarul ment nálunk minden parancs, rögtön meg is értette mindenki, a parancsra azonnal jött a keresztülvitel — s bizony csak ezzel a gyorsasággal, tehát voltaképen magyar vezényszóval, a mi századunk verte meg az ellenséget.

Valami jámbor német kőszent lábainál foglaltunk erős állást, mint főőrség. Századparancsnokunk, igazi katonás magyar főhadnagy, szétküldte az előőrsöket, aztán kiadta az utasitást:

— Vacsoráljunk.

Letelepedtünk a kőszent körül; a legénység, az én szakaszom, valamivel odébb heverészett, de teljesen harczra készen. Vacsoráztak s én is kerestem a legényemet, aki a vacsorámat hozta.

Kerestem, de hiába. A nagy elosztogatásban elküldték a legényemet meg a vacsorámat «főőrségkészültségnek». A főhadnagy elkezdett ugratni.

— No fiskális! most pereld vissza a vacsorádat. Pedig ugy tudom, igen jó borjuszelet

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

angol divatszabó-czég

Nagyvárad, Fő-utcza (Uri Casinó-épület) TELEFON 520.

Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készit *férfi öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhanemüeket. — **Női costümök**, valódi angol **SZÖVETEK** nagy választékban.

a ténynél, hogy az ügyvéd ur — mint jeleztem is — zsidó hit hanyatlásának történelmi vázlatozását szükségesnek találta háttérül használni a kath. vallás meggyalázásához. Mert ha burkolt irásairól lehuzzuk a szabadkőmives leplet, mindjárt tisztában vagyunk vele, hogy egy allegórikus képben a kath. vallás dogmáit és tiszteletének tárgyait akarta pellengére állitani. Ha evvel tisztába jöttünk, akkor multkori czikke igy áll a maga undorító meztelenségében:

Kufárok — olyanok is vannak. Ott a kath, templomokban az oltárok körül zsebelik a jámbor hivőket csalétkül állitva nekik, — mint egykor a hanyatlás idején a zsidópapok, — Jupiter, Szt.-Antal és Mária, Vénus, Astarte szobrait. Azt mondják nekik: ugy mint a földiek (pl. papok, tegyük hozzá még Dr V. Zs. is, hiszen ingyen igazságszolgáltatásból nem lehetne birtokot venni, főutczai házat vásárolni, külföldi fürdőhöz jutni) a menyei közbenjárók, maga az Isten is főként pénzre hallgatnak. Tehát pénz, hogy a könyörgésnek sulya legyen. És a pénz ömlik bőven, hiszen bőven van miért kunyorálni: egy jó párti, egy eltévelyedett férj viszahóditása, vagy — s ezt azt hiszem szintén mondhatjuk — valamely peres ügy, melyet az ügyvéd ur — ő tudja miért — vonogat; valami ami elveszett, hogy megtaláltassék stb. Ime szabadon leforditva Dr V. Zs. bujkáló czikke.

Ezek után az ügyvéd ur azt mondja, hogy ő nem kérdezi, a mint Krisztus sem tette, mikor a nagy tisztogatást végbez vitte, hová lesz az az áldozatul szánt pénzmag? Bosásson meg, hát akkor én kérdezem: Szokta-e az ügyvéd ur a Szent-Antal perselyéről szóló évi kimutatást figyelemmel kisérni? Mert ha nem hát tudhatja, mi a válasz az ilyen gyanusitásokra. De már azt nem kérdezem, hisz-e a mi állitásunknak, mikor azt mondjuk az ügyvéd urnak, hogy az a pénz az utolsó fillérig jótékony czélra megy, mert ezt mint becsületes emberek embertársunktól megköveteljük. A milyen tisztességes uton kerülnek az ügyvédi állás jövedelmei, legalább is ilyen tisztességre tarthatnak számot az ügyvéd ur által egy másik levelében annyira szemrehányt papi stólák.

Ilyen gyülöletes és gyülölködő támadások után csak azt kérdezem, meddig megy még a »László« páholy kőmüves mestereinek és legényeinek vakmerősége, melylyel a kath. vallásnak immár csaknem kétezer esztendő óta végtelenül nagyobb szellemek által vallott hitigazságait, vallásos tiszteletének tárgyait sárral dobálja? Igy akar a szabadkőmüvesség a müvelődés, felvilágosodás eszméjének szolgálni, hogy ócsárolja azt az alapot, melyet a kath. egyház rakott, és amelyen most dr V. Zs., mint kulturember áll és a nevelője ellen a nyelvét öltögeti?

Tessék csak tovább folytatni ezt az intelligens munkát. Az efajta kirohanásoknak lesz egy megcsülhetetlen jó oldala: hogy a világ végre is tisztába jön az önök aknamunkájával. Az egyház mindig hőn óhajtotta — s igy most is — hogy bujjanak elő vermeikből. Nem kényszeriti oda önöket senki. Nem olyan a helyzetük, mint a katakombák egyházának. Beszéljenek minél többet és cselekedjenek. De szóljanak őszintén. Fejtsék ki nyiltan, mi a czéljok. A tiszta meggyőződés kapaczitálni akar, de a napfénynél, nem tolvajlámpa mellett. Kapaczitáljanak hát. Mondják el a nagy közönségnek, mely régóta várta az ujkori alchimistáknak világboldogitó találmányát: a mennyei boldogságot a földön — hogyan juthatni erre? Mondják ki, ne kerteljenek, hogy önöknek nem kell Isten; a vallás mese; a haza eszméje a szellemi fejletlenség megnyilatkozása, a hazafiság az általános emberszeretet elleni gonosztett. Lázitsanak a trón ellen, a királyság eszméje ellen. Hiszen ezt is proskribálják. Mondják csak ezeket is époly nyiltan, mint a mily nyiltan az ügyvéd ur Jupitert szent Antallal egy vonalba állitja és Máriát a gyalázatosságok istennőjének — Venusnak káromolja.

Ha igy fognak tenni, akkor nem lehet kétséges az a per, mely rég folyik köztünk, de mert a szabadkömüves rabbulisztika félve a kimeneteltől, prolongálja, még mindig nem érhet véget. Mi hidegvérrel, félelem nélkül fogunk önökkel szemközt állani mindig. Önök és elődeik az arianizmus óta nehány tuczatszor már koporsóba akarták rakni az egyházat, hangoztatva, ami csak jámbor óhajukat fejezi ki: meghalt az egyház, vége az ultramontanizmusnak.

És az egyház még mindig él, hogy tanuja legyen — a mint már annyiszor, hogyan pukkanak szét azok a nagydobok, melyek az egyház ajtaja előtt a csődre vártak. Ha korábban levetették volna azt a diplomata modort, mely megett védett állásban orozva lövöldözhettek, ha mindjárt szülőföldjükön Angliában olyan fecsegők akadnak mint az ügyvéd ur, ma a szabadkőmüvesség nevezete alatt tenyésző szekta már rég ott volna, ahova a kath. egyház győzelmének trophoeuma raktározza — az elnyütt nemzetek, emberek és lejárt, hitelvesztett theóriáik depojába — az archeologiába.

S.

Fejérváryék Bécsben.

Fejérváry tegnap este fél tiz órakor Ischlből Bécsbe érkezett. Tegnap délelőtt még Bécsben maradt. *Kristóffy* belügynök tegnap Bécsbe utazott és ott az Imperial-szállóban szállt meg.

és pogácsa van benne. Adj be egy sommás keresetet, hátha ideperelheted!

Azt éppen nem cselekedtem; odamentem a szakaszomhoz, aztán visszajöttem, egyszer csak felugrik a főhadhagy.

— Mi az ördögöt kószál ott egy járőr?

Egy káplár haladt 3 bakával, feltüzött szuronnyal. Odanéztem s rendithetlen nyugalommal feleltem:

— A sommás keresetet viszik.

— Miféle keresetet?

— A melyre te adtál parancsot. Sommásan megkerestetem a vecsorámat, még pedig a gyakorlati szabályzat 636. pontja értelmében kiküldött biztositó járőrrel. Nézd csak, már hozzák is.

Addig hozzánk érkeztek s a káplár feszesen szalutálva jelentette, hogy a vacsorámat elhozta, az ellenségről nincs semmi ujság.

— Jól van. Lépjenek a helyükre.

A főhadnagy nevetett és szörnyülködött.

— No hallod, ha minden hadnagy fiskális volna . . .

— Akkor mindig keritenének maguknak vacsorát, rekesztettem be az eszmecserét.

Hirtelen jelentés jött. Ugyanaz a káplár hozta, a ki az én vacsorámat szuronyok közt megmentette.

— Főhadnagy urnak alázatosan jelentem, az ellenségről semmit sem tudok.

— Hát akkor mi a fészkes fecskét keres itt kend? Ezt már hallottam.

— Főhadnagy urnak azt is jelentem alázatosan, hogy láttam ám, a mint erre felé járkál az ezredes ur, biztosan itt fog történni valami.

Összenéztünk. Ez ugyan nem reglamaszerü jelentés, de igen józan észre vall. S valóban, nem sokára feltünt az ezredes, néhány »dabájzájoló« alakkal.

A főhadnagy rövidesen kiadta a parancsokat; mindenki csupa feszült figyelem volt. Egy szakasz a kőszent körül fekve maradt, én pedig elindultam a magam szakaszával az ellenség felé.

Csöndes, holdvilágos éjszaka volt. Lekanyarodtam az utról a mellette lévő völgybe, ugy hogy bennünket nem lehetett látni, de mi pompásan láttuk az egész országutat. Egy szó sem hallatszott, kardot sem vontam. A fehér keztyüs kéz jelzett minden mozdulatot, pótolt minden vezényszót.

Egyszerre meglepetve állottunk meg; nem akartuk hinni, a mit láttunk. Fenn az országuton, 200 lépésnyire tőlünk ott vonult az egész ellenséges ezred, zárt sorokban. A mi tábori őrségünk nem vette észre s beeresztette egy puskalövés nélkül. Háboruban nem ussza meg a parancsnok főbelövetés nélkül. Az ellenség sem hitte, hogy ily közel van hozzánk s zavartalanul billegett tova, 300 lépésre a mi, mit sem sejtő főcsapatunktól.

Nem fórsriftos dolog, hogy egy század egy ezredet megtámadjon, de megcselekedtük. Közvetlen közelből őrületes gyors tüzelést inditottunk, arra a főhadnagy a század többi részével szuronyrohamot vezényelt a legnagyobb zavarba jutott ezred ellen — s öt percz alatt vége volt az ütközetnek. Lefujtak. A magyar vezényszóval megvertünk egy ezredet.

En a vacsorámnak vindikáltam a dicsőséget. Ha a vacsorámat nem viszik főőrségkészültségbe, akkor én nem küldök érte járőrt, az a járőr nem veszi észre az ezredest, nem figyelmeztet minket, mi nem figyelünk olyan lelkesen — s a bebocsátott ellenség megeszi azt a kis századot. Végre megegyeztünk, hogy a vacsorám nem kerül bele a világtörténelembe

Intézeti felszerelések előiras szerint leányok és fiuk részére a legolcsóbban

Fő-üzlet: Fő-utcza **CZILLÉR IMRE** Fiók-üzlet Szt.-László-tér

áruházában szerezhetők be. Costümök, pongyolák blousok, a legdivatosabb kivitelben, salonomban készülnek.

Politikai válság.

A válság ügyében még mindig a kombinácziók járják, hogy mit hozott Fejérváry Bécsből. Persze mind a beavatott forrásból kerül ki, de positiv dolog nincs egyikben sem.

Legvalószinübbnek látszik az a hir, hogy az ügyvivő miniszterium hivatalban marad mindaddig, mig a kereskedelmi szerződések ügyét elintézik, amire az utolsó dátum márczius hónapja. Ezért persze vád alá fogják helyezni a kormányt, de az már nem használ semmit — jó időre elesünk a külön vámterülettől és éppen ezt akarják Ausztriában, ahol ennek kapcsán még abban is reménykednek, hogy sikerül még egyszer megujitani a kiegyezést.

Hogy a Fejérváry kormány addig megmaradhasson, ehhez szükséges lesz egy néhány intézkedés, egy részt az idén elmaradt delegácziók pótlására, másrészt a vármegyékkel szemben, de nem valami nagy erőszakoskodás vagy nyilt alkotmány sértés, mert ezt nem eggedné meg a király.

Ha azután tullesznek a kereskedelmi szerződéseken, akkor okvetetlenül a kibontakozás utjára lépnek — nem uj választással, nem fegyverrel vagy más erőszakkal, hanem kölcsönös engedékenységgel.

Addig pedig bőjtölni kell az országnak és a koalicziónak.

—

Olay Lajos az általános választói jogról.

Nagy tumultussal hirdették, hogy megalakult az általános választói jog ligája. Az alapitó tagok között, csekély kivétellel, azokat láttuk, akik a szabadkőmüves páholynak tagjai s akik a szocziálisták révén akarnak hatalmi tényezőkké lenni s a zavarosban halászni. Hogy a liga szervezői miként jártak el a tagok névsorának összeállitásánál, élénken megvilágitja *Olay* Lajos képviselőnek alábbi levele, amely szerint *egyeseket minden megkérdezésük nélkül bevettek a liga bizottsági tagjai közé.*

Az érdekes levél nyiltan, minden csürés-csavarás nélkül vágja szemükbe a liga tagjainak, hogy tulajdonképen mily veszedelmet akarnak ezek urak, titkolt czélok eléréséért az országra zuditani s mennyire veszedelmes *Kristóffy* belügyminiszter kaczérkodása a szocziálistákkal.

Olay Lajos orsz. képviselő a következő levelet intézte az általános titkos választói jog ligájához:

Én első sorban magyar ember akarok lenni és megint magyar és százszor magyar, csak ezután vagyok a függetlenségi párt tagja.

Ezen indokból tehát nemcsak, hogy nem vagyok hive az általános titkos választójognak, ellenkezőleg, a választójognak hazátlanokra, a magyar nemzet ellenségeire való kiterjesztését a magyar nemzeti állam kiépitése örök akadályának, nemzeti létérdekünk fennállása veszélyének, bécsi érdeknek tekintem.

Hogyan képzelik Önök a magyar nemzeti állam kiépitését, ha a magyar parlamentbe harmincz szocziálista és csak harmincz nemzetiségi képviselő bejut? Ez az eszme csak Kristóffy agyában, Bécs parancsára született meg.

Világosan kifejezve, az általános titkos választói jognak ellensége vagyok.

A közfelfogásnak engedve, belenyugszom, hogy a vá asztói jog minden önálló, 24 évet betöltött polgárnak megadassék, ki a magyar nyelvet irásban és szóban teljesen birja.

Kérem ezen nyilatkozatomat tudomásul venni és engem az általános titkos választói jog ligájának bizottsági tagjai sorából törölni.

Tisztelettel:
Olay Lajos s. k.
orsz. képviselő.

A villamos vasut épitése.

Évek óta sürgettük, hogy végre-valahára fogjanak komolyan hozzá a nagyváradi villamos vasut létesitéséhez s ne álltassák a várost tovább. Ebből következik, hogy nem vagyunk ellenségei ennek a modern forgalmi eszköznek, amelynek létesitésével már régen tulszárnyalták Nagy-Váradot sokkal kisebb szempontból is jelentéktelenebb városok.

Minden nagyobb s élénkebb forgalommal biró városnak elengedhetlen fejlődési feltétele a jó, könnyü, gyors és olcsó közlekedés biztositása. Ezt akarták elérni a haladásra törekvő városok a technika fejeletlen volta mellett a multban a lóvonatokkal, a melyeket a modern technika mindenütt kiszorit a helyi forgalomból a motorokkal és villamos vasutakkal.

Nagy-Váradnak nem jutott a lóvonatból más, közel két évtizedig — a koncessiónál, mig végre a villamos vasut elérkezett hozzánk. Most már biztos az, amit évek óta nem hittünk; épitik a villamos vasutat, sok kilométerhosszban le van már fektetve a kettős sinpár s valószinüleg a jövő év február havában vigan cseng végig a kijelölt utczákon a villamos kocsi figyelmeztő harangjelzése.

Ahogy a modern haladást jelző sinpárok tovább és tovább végignyujtózkodnak Fő-utczánkon, annál jobban elfogja félelem a közönséget s ijjedve gondol azokra a veszélyekre s meg-megujuló szerencsétlenségekre, amiket a villamos vasut fog okozni, ha nem az egész városban, de legalább is a Fő-utcza egyrészén.

A laikus, még ha látta is a térképét és tervrajzát a villamos vasutnak, nem értette át s csak most tudja igazában, hogy miként is leszünk a villamossal, mikor látja, hogy a Fő-utcza nagy részben ki van szolgáltatva a vasutnak. Annál figyelemreméltóbb ez a kellemetlen meglepetés, mert szakférfiak is osztják a laikus közönség aggodalmát.

Különösen áll ez a Fő-utczának az Orsolya-zárda templomától a Sal Ferencz-utczáig terjedő vonalára, ahol az utcza egyik oldalán olyan közel fut el a szélső sinpár a megkeskenyitett járda szélétől, hogy a villamos kocsik egészen a járda széléig ki fognak érni. Tolongás esetén, vagy nagyobb forgalomnál egy félrelépés elég, hogy a villamos kocsi elüsse s agyongázolja azon szerencsétlen emberfiát, akit balvégzete a járda szélére sodort.

Az utcza másik oldalán sem lesz kevesebb a veszély; alig két-három méter széles utsáv marad a kocsiközlekedésre s erre a keskeny utrészre szorul az egész kocsiforgalom lebonyolitása. Igaz, hogy a kocsiknak szabad lesz a vágányokon keresztül-kasul is közlekedni. Ez azonban nagyon sovány vigasztalás, mert a villamos kocsi sürü közlekedése akadályozza azt; ha pedig nagyobb időközökben jár a villamos kocsi, ki van zárva a prosperálása. Különösen a Várady Zsigmond és az ezzel szomszédos házak előtt lesz sok baj a kocsiforgalommal, ahol csak 2·70 méternyi

---

s az érdemelt egyedül a legmagasabb reglama leghivebb betartásának javára irjuk.

Hanem azért czivilben nem lesz rossz megjegyezni, hogy a legmagasabb reglama is rászorul néha — egy kis vacsora segitségére.

VI. Tábori főőrségen.

(Szolgálati szabályzat II. rész. XVIII. fejezet, 32. §. 204—217. pontok Szolgálati szabályzat I. rész. XII. fejezet, 73—85. §§. 521—644. pontok.)

Két szabályzat is nyaggatja az őrszolgálatot, a rávonatkozó rendelkezések külön kötetet tennének ki. A reglama nagyfényességü bölcsesége azt akarja ezzel jelezni, hogy a milyen hosszuk az ő szabályai, olyan unalmas az őrszolgálat.

A főőrség barakkja épp olyan, mint a többi; az az egy különbség van meg, hogy a többi barakkból a tiszt megy a sörhöz és a borhoz, mig ide a bor és sör jön a tiszthez, mert azt a helyet 24 óráig elhagyni nem szabad.

Délután még csak hagyján. Jön az emberhez vizitbe ez is, az is. Borok, szódák mellett, társaságban csak eltelik a legmagasabb szolgálat. Nekem akadt excellencziás látogatóm is: az öreg hadtestparancsnok jött megnézni a főőrséget. Konstatálta, hogy kegyetlen bakaillat reszket a levegőben, hogy az ágyul is szolgáló divány japán termetre készült s hogy a bakáim ugy orditják a Gewehr heraust, hogy az ég is zeng bele, nemcsak a megtisztelt előljáró füle. Kis dutyikban ott vannak elhelyezve a foglyok is. A generális ur megnézte ezeket is, de aztán az egyik olyan uniformisban vágta magát haptákba, hogy az excellencziás ur becsapta az ajtót s tovább nem kiváncsiskodott.

Hanem az este, az unalmas. Mig a többi (sörök mellett) élénk stratégiai és taktikai megbeszélést folytat, addig én a csillagokat nézhetem. Legmagasabb katonai hivatásomtól, a taktikai megbeszélésektől távol maradni: ez valóban keserves volt. Kivált olyan igazán kedves, uri társaságtól, mint a milyen a 60. ezred tisztikara, a mely ebben a tekintetben is, szolgálatban és szolgálaton kivül egyaránt egy végtelenül szigoru, katonás, de aztán végtelenül kedves, társaságbeli, uri ezredestől veszi a példát . . .

Hanem azért van szórakozás. Hoznak egy bakát meg egy agyonvert nyulat. Tilosban találták őket s bizonynyal nem a nyul kereste fel a bakát. Rárivallok:

— Hát te jóféle mákvirág, nem elég, hogy otthon lopod a másét, mint katona is tolvajnak állasz? Magyar vagy te?

A baka elpirul, aztán egyet nyel.

— Hadnagy urnak alázatosan jelentem, ártatlan vagyok. Kugliztunk s a golyó kiugrott a pályáról. Ez a nyul véletlenül arra járkált s a golyó fejbe ütötte. Az erdész tagadja, de én megesküszöm rá.

Nehogy hamisan esküdjék, dutyiba vele, annál is inkább, mert a nyul nem tud tanuságot tenni mellette, a többiek pedig mind az ipse ellen vallanak.

Délelőtt is akad szórakozás. Lélekszakadva jön egy napos:

— Hadnagy ur, tessék riadót fuvatni a készültségnek!

— Micsoda? Talán tüz van?

— Nem az. Hanem a hadnagy ur Jóvölgyi felült egyik segédtiszt lovára, a ló megvadult s most keresztül-kasul vágtat a táborban. A hadnagy urnak már lemaradt a sipkája, nem sokára ő is követi.

Csakugyan ott is vágtattak az őrség felé; utánuk az egész tábor. A bánsági délibáb épen arra felé sétált s nyugodt flegmával jegyezte meg.

Uj üzlet! Tekintettel az iskolaév bekezdésére a m tisztelt **szülők figyelmébe** ajánljuk raktárunk megtekintését, hol **gyermek fehérnemüek, paplanok, harisnyák és minden felruházásra szolgáló czikkek** óriási választékban s olcs szolid árakban kaphatók **Uj üzlet!**
Őszi divatujdonságokból nagy választék. Selymek rendkivüli olcsó árakban.
B. pártfogásukat kérve kiváló tisztelettel: **Kenyeres és Engländer,** Szt.-László-tér, (a Janky-féle füszer-üzlet Kossuth) utcza felé eső szomszédságában.

távolság a marad a sin és a járda széle között, amiből még a villamos kocsi kinyuló teste is elvesz jókora helyet.

Azt mondják, a Fő-utczán a vasutüzem miatt elengedhetlen volt a kettős sinpár, de hogy ezt a legnagyobb kényszer hatása alatt s a megengedett szabálytól eltérően tudták csak keresztülvinni, azt eklatánsul igazolja egy kiváló s tekintélynek örvendő vasuti szakértő véleménye, aki a legnagyobb megütközéssel nyilatkozott a fő-utczai kettős vonal elhelyezéséről.

Mikor megmérette a két sinpár közötti terület-szélességet, ijjedten tört ki belőle:

— Hisz aki itt két kocsi közé kerül, menthetlenül a halálfia!

A két sinpár között ugyanis 130 cm. a távolság, amiből a kocsik pereme, ha a két kocsi egymás mellett elmegy, 1 méternél többet elfoglal, szóval majdnem érik a kocsik egymást. Aki bármi okból a két kocsi közé kerül, el van veszve. Vagy a kocsik morzsolják össze, vagy a kerekek alá kerül.

Azt vetik ez ellen, hogy a kiszállás csak a gyalogjárók felé lesz megengedve s a másik sinpár felé eltiltják a ki- és beszállást. Ez a helyes intézkedés azonban csak csökkenti a veszélyt, de nem zárja ki, mert mindenütt, még a nagy vasutaknál is előfordul, hogy gondatlanságból, vakmerőségből, vagy tudatlanságból áthágják egyesek a szabályokat. Hiszen nem csupa vizsgázott és gyakorlott vasutasok utaznak majd a villanyos vasuton.

Látjuk Budapesten, ahol pedig a közönség már inkább hozzászokott a villamos vasuthoz és ilyen veszélyes pontok nincsenek s mégis gyakori a szerencsétlenség. És mennyi lesz nálunk!

Változtatni azonban ezeken a bajokon most már nem lehet, nem is ez volt a czélunk ezeknek a felvetésével, hanem az, hogy már jóelőre rámutassunk a veszedelemre s azokra felhivjuk a közönség figyelmét és ösztönözzük az óvatosságra.

Az adott körülmények között, ha el nem hárithatja is a veszélyt, de sokat segithet a rendőrség, hajlithatatlan szigorával, éber őrködésével, mert máskülönben gyászrovatot nyithatnak a lapok majd a villamos elgázolások regisztrálására.

———

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szept. 3. Iparosifjak szinielőadása.
Szept. 4. A III. szakosztály ülése a megyeházán d. e. 10 órakor.
Szept. 5. A j.g- és pénzügyi bizottság ülése a fizetésrendezés ügyében d. u 4 órakor.
Szept. 5—7. Borászati kongresszus Székelyhidon.
Szept. 6. Megyei közigazgatási ülés d. e. 9 órakor.
Szept. 7. Közigazgatási ülés a városnál d. u. 3 órakor.
Szept. 10. Kerékpárverseny a Sport-téren d. u. fél 3 órakor.
Szept. 10. D. e. 11 órakor a Harmonia rendkivüli közgyülése a polgári fiuiskolában.
Szept. 16—17. Lóverseny.
Szept. 23—25. Lövészegylet tennisz-versenye.

Uj szezon.

Vége van a nyárnak. Szeptemberbe jutottunk el s ezt a hónapot már a kalendárium is *őszelőnek* hivja. Ha a naptárra hallgatunk, akkor majd csak a hónap közepén, huszonkettedikén érjük meg a hivatalos őszt. De hát más az élet, más a müvészet és más — a kalendárium. Most egyelőre ugyan a *vénasszonyok nyara* következnék, de ki tudja mi tetszik és hogyan tetszik a szeszélyes, morózus Kronosznak.

Igy hát azt mondhatjuk, hogy benne vagyunk már az őszben. A napok jelentékenyen rövidebbek, az éjszakák jóval hüvösebbek, az utczák sokkal népesebbek, zajosabbak, élénkebbek. A völgyben pedig természetesen még javában nyilnak a kerti virágok. Kiválik közülök az őszi hervadás bájos szimboluma, a lemondás és melankólia virága, a *krizantém*. Ez a poétikus virág az uj szezon szimpatikus hirnöke.

Szép is ez a most beköszöntő őszi évad a czápák, tengeri kigyók, hápogó kövér kacsák és az *uborka* rekkenő hónapjai után, amikor ennek a máskülönben besavanyitásra szánt gyümölcsnek olyan penetráns illata hatolt végig a kulturvilágon mindenfelé, mintha örökösen legalább is a magyar uborkatermelésnek a *hirös várossal* vetélkedő vastagnyaku empóriumában járt volna az ember.

Most más a kép. Hangulatosabb, szinesebb, változatosabb, kedvesebb. Egyuttal érzelmesebb is, szomorubb is. Elszállnak a *vándormadarak*. Költözik a gólya, fecske, napnyugatról, napkeletre. Mint egy baranyai zamatos sváb parasztregula mondja, irodalmi stilusra törekedve s egyuttal a két szeptemberi Mária-nappal kapcsolatban:

Uf Maria-Geburth,
Fliegen tie Schwalben furt.
Un'uf Maria-Nahm'
Ta szen ze schon terhám.

És a költöző madarakkal elszáll az élet is lassan a természetből. A mezőn kukoriczát törnek, behordják s otthon nótaszóval, pajzánságok között folyik a tengerihántás, kukoriczafosztás. A városok ezalatt benépesülnek a volt és ugyancsak jól kifosztott, nem egyszer jól össze-visszatört nyaralókkal, fürdőzőkkel, ezek között főként eredménytelen *férjvadászatból* üres zsebbel, lapos erszénynyel hazatérő apákkal, duzzogó, savanyu mamákkal és reményüket vesztett lányokkal. Az apa félve, a mama s a lányok bizakodva tekintenek az uj szezon elé.

A korzók, sétahelyek hónapok óta sajnosan nélkülözött, disztingvált publikummal telnek meg. Napsütött, egészséges arczok bukkannak fel ujra a látóhatáron pompás *őszi toálettekben*. Férjek, apák s nem egyszer a női szabók nem csekély borzalmára. De ki gondolna az élet finánczszellemü prózájára, mikor a szép lányok, mosolygo asszonyok illatos, meleg hullámai hömpölyögnek előtte végig az utczákon?

Peches volt a férjvadászat, most aztán sok *koczajáger* apa altatja bánatát jó öreg dióverője pufogásánál napközben künn a mezőn, este meg benn a vadkereskedőnél. De puskára kapnak az igazi, vérbeli nimródok is, akikkel aztán már nem komázhatnak ugy a tapsifülesek, mint a totyakos lesipuskásokkal.

— Ez a ló igen élénken emlékeztet a kormányozható léghajóra, a mely nem engedi magát kormányozni.

A kormányozhatatlan adjutánsló nem is állott meg addig, mig lovasa földet nem ért, Hogy lábával ért-e először földet, azt a krónika nem jegyezte fel,

Végre nagy nehezen eltelt a 24 óra s igyekeztem a legmagasabb szolgálatban töltött keserves unalomért magamat kárpótolni. Amint harmadnap este folyt a kárpótlás a kaszinóban, hozzám lép egy hetvenkettős hadnagy:

— No pajtás czifra mulatságot szereztél nekem.

— Hogy hogy?

— Hát te rapporton jelentetted, hogy az őrszobából hiányzik egy pohár.

— Hiszen te mondtad, hogy jelentsem, mert tőled vettem át a szolgálatot.

— Igaz, de tudod, mi lett a következménye? Kaptam azért a pohárért orrot a századparancsnokságtól, a zászlóaljtól, az ezredtől, a dandártól, és a térparancsnokságtól. Mindezekre irásban kell felelnem s igazolnom, hogy a pohár nem az én kezemen tünt el. Inkább egy tuczat poharat vennék, mint hogy azt a sok irka-firkát végig izzadjam.

Zajos derültség. A panaszkodó kollégát leültettük az asztalunkhoz s komoly sörözések közt igen komolyan megmagyaráztuk neki, hogy a mi vele történt, az egész méltányos dolog volt, mert azt a reglama ugy nevezi, hogy *szolgálati ut*, mely a századtól a dandárig vezet. Már pedig szolgálati uttól eltérés nincs, mondja a reglama.

VII. Az utolsó reglama.

Egyre jobban fogy az emlék:
Mint a sör az asztalon.
Meg-megakad a beszéd is,
Mint a fáradt szélmalom.
Kevés szóra hosszu, nagy csend —
S a beszédnek legjava
Egy-egy sóhaj: «Én Istenem,
Beh szép is a reglama!«

Hát szép is az! A ki czibil,
Meg nem érti sehogyan,
hogy a száraz szabályzatnak
Mennyi vidám pontja van.
Csupán a férj konyit hozzá,
Milyen lehet az a pont —
Házasság is lévén ilyen
Reglamázott állapot.

Reglamákban minden pont jó,
A melyiket sohse látsz,
De legjobb az, a melyiknek
Könnyü szivvel filtyet hánysz . . .
Könnyü szivvel, vidám kedvvel
Élvezzük, mit a percz ád
S megcsufolunk, kikaczagunk,
Mindenféle reglamát.

Könnyü szivvel, vidám kedvvel,
Mig a létet kaczagod,
Megállitni elfeledted
A nagy óramutatót.
Egyre több az, mi csak emlék,
Mögötted az ut java.
Egyre fogy az ut elől — s a
Megszeghető reglama.

Mig egyszerre az utolsó
Reglama hiv: «Jöjj velem . . .»
De mily forsriftellenes szó!
Üzzük odább hirtelen.
Föl a pohárt! csak azért is!
Hiszen mienk még a ma —
Éljen! azért is hoch, magas
A fölséges reglama!

———

Szülők figyelmébe! *Az iskolai év bekezdésével* — A gyermekek teljes és czélszerü felruházása — csakis legolcsóbb árban, legnagyobb választékban — **Leitner Lázár-nál** Nagyváradon, Zöldfa-utczán, a Zöldfa-kávéház ajtajával szemben eszközölhető.

A *kőszinházak* megnyiltak, a *gyepen* törtet az őszi sport, a *diákok* szomoruan gondolnak a maguk kellemetlennek látszó uj szezonjára, a tanulásra, munkára. A *marsfiak* is elvégezték a hadgyakorlatokat, lefujtak nekik s most itt volna az ideje, hogy az öreg gyerekek, a *kétbeliek* — akik 1902-ben vonultak be — hazatérjenek. De vajjon szabadságolják-e őket? Bajosan. Igy hát nekik majd tovább is *söprik a* hagyományos *pápai-utczát* és egyéb utczákat is, hogy minden sétálgató tizenhatesztendős barna kislányok ellenére, is kénytelen-kelletlen masirozzanak rajta.

Szerepet játszik az uj szezonban az *őszi piacz* is, mint a gasztronómia egyáltalán az életnek sokat emlegetett egész vonalán. Szóló szőlő, csengő baraczk. Főként a gyümölcs. A dinnye ideje Lőrincz napjával lejárt. Van helyette más. Mosolygó almáról nem igen irhatunk. Kevés termett az idén. Itt a szilva ideje is, meg a dióé is. Mindenből kevés van, mindegyik drága. Drága, de jó. Guth und theuer. És, ami jó, meg is éri az árát. Csak ha telik miből.

A gazdálkodó is, a mesterember is igy lesz őszi vásárokon az idei rossz esztendőben, amely olyan szépen indult s olyan balul ütött ki. Az őszi vásárok kincsesbányái voltak valamikor az állattenyésztő gazdának, aztán a kézművesnek. De ki venne most, amikor nem volt mit eladni és nem volt bevétel a kiadásra, a vásárra. Ki tud ilyen vásáron eladni? És hogy pénzeljen igy a kisipar? Pláne, mikor a börze még azt a kevés terményt is lenyomja, ami mégis a piaczra kerül.

Az uj szezonba tartozik a *szüret* is. Azt is elrontotta az idei perzselő nyár. Hála Isten, hogy ilyen is lesz. Gondoljunk csak vissza egy évtizedre ezelőtt. És, ha már ennél a kellemes programmpontjánál vagyunk az uj évadnak, nem hagyhatjük megemlékezés nélkül az *eskövőket*, amik szüret után lesznek. A nóta legalább igy mondja. Ki tudja igaz lesz-e mindenütt, a hol igy igérte a legény a lánynak a Maros vize mellett és más vidékeken. Annyi bizonyos, hogy a magyar nép ujborra szereti legjobban a lakzit s az őszi időszakot *kis farsangnak* nevezi, aminek aztán csak az ádvent szakit véget.

Peregnek a fákról az őszi levelek. Pereg és hullik a sok *őszi vers* is s elhelyezkedik lenn mélyen, nagyon mélyen a *papirkosár* fenekén.

Igy haladunk lassan, beljebb a szezonba, mignem egyedül uralkodó plánétája a *gesztenyesütő* marad az utczának s itt lesz a tél . . .

De ha már ennyi kedélyes momentumot találtunk, észre kell vennünk a komoly, évről-évre szélesebb körü *őszi munkaprogrammot* is, amelynek megvalósitása a hazai *katholikus közélet tényezőire vár. Ne mentegetőzzünk, ne lustálkodjunk, ne paktáljunk, hanem dolgozzunk!*

Köszöntünk uj szezon, őszi verőfényeddel, piros vadszőlő lugasoddal, bánatos lombhullásoddal. Pezsdülő, uj társasági életeddel s a tikkasztó nyár után ujult munkaerővel és munkakedvvel. *Lutu.*

* **A polgármester itthon**. *Rimler* Károly polgármester fürdőzésből holnapután, szeptember hó 5-én érkezik haza Nagyváradra s átveszi a város ügyeinek vezetését.

* **Őrangyalok vasárnapja.** Szeptember hó első vasárnapját a katholikus egyház az őrangyalok tiszteletére szenteli. Az emlitett ünnep ma van s ez alkalomból a templomokban a szokott órákban ünnepi szent misét és predikácziót fognak tartani.

* **Biharvármegye czimerlevele.** Mint már emlitettük, *Osváth* Lajos megyei főlevéltárnok előterjesztésére az alispán felkérte *Bunyitay* Vincze apátkanokot Biharvármegye czimerlevelének felkutatására. A felkérésre, melyet akkor egész szövegében közültünk, most a következőkben válaszol a kiváló történetiró:

Tekintetes Alispán Ur!

Vármegyénk czimerlevelének ügyében f. hó 25-én hozzám intézett becses felhivására ezennel van szerencsém tisztelettel válaszolni: A czimerlevél Zemplénvármegyében, a *leleszi országos levéltárban van*, Armalium Nro. 10. jegy. alatt. A levél eredeti s rajta kifestve látható a vármegyénknek 1690-ben adományozott czimer, mely a legujabb korig használt czimertől sokban különbözik.

Hogyan került e királyi adománylevél Leleszre? ott irva nem találtam, keltének éve tájékozást nyujt. 1690-ben vármegyénk főispánja *Benkovich* Agoston váradi püspök volt, de Várad még a törökök birtokában levén, ő Leleszen lakott. Bizonyosan igy került a czimerlevél Leleszre. Később a törökök kiüzetése után pedig vagy megfeledkeztek róla, vagy biztosabb helyen hitték azt a leleszi országos levéltárban, mintsem Váradon, a hol a törökök visszatérésétől egész Temesvár bevételéig (1716) mindig tartottak.

Tény, hogy a czimerlevél Leleszen van, hogy oda a hiteles-helyi levéltárba, csak mint letétemény juthatott s hogy onnan annak rendje és módja szerint visszaszerezhető.

Felette örvendek, hogy tekintetes Alispán urnak vármegyénk czimerének megállapitására irányzott törekvésében kezére járhattam.

Hazafiui tiszteletem nyilvánitása mellett vagyok

Nagyvárad, 1905. aug. 31-én.

Tekintetes Alispán urnak állandó hive

Bunyitay Vincze s. k.,
apát, székesegyházi főesperes.

Valószinü, miszerint *Osváth* Lajos főlevéltárnok buzgólkodása, *Bunyitay* Vincze kiváló történetiró közbenjáró segitsége és az alispán gyors intézkedései által rövid időn belül a fentiek szerint uj czimerek fognak ékeskedni Biharvármegye középületein és uj czimeres bélyegzőket fognak használni az idetartozó hivatalokban.

* **Kövezetet a Pray György-utczának.** Magától értetődik, »*cela va sans dire*«, hogy első sorban azon utczák tarthatnak igényt megfelelő burkolásra, amelyeknek forgalma jelentékeny, nem tagadhatja azonban senki, hogy a Biharpüspöki felől és felé induló kocsiforgalom legalább is fele a *Pray György-utczán* bonyolódik le. Most, hogy nemsokára az immár koczka kőjárdát nyert, valamikor Kordé-utnak nevezett, a Schlauch parkot északkeletről, a kőfal mentén határoló utcza (igen helyesen) koczkakő burkolatot fog kapni, fölhivjuk a főmérnök ur becses figyelmét a *Pray György-utcza teljesen rendezetlen állapotára.* Utóbbi időben annyival is romlott az állapot, hogy a Püspöki felől jövő kocsik közvetlen a Fő-utcza és Pray-utcza sarkánál fordulnak le a Pray-utczára, az egykori gyalog járónak emlékét is eltörülvén s elviselhetetlenné tévén a különben is örökös porfellegben uszó utcza tájékát. Az utcza déli oldalán semmi járda, az Andrássy kanonok ur háza felől pedig a konyhaépületig Körözs-kő járda, utána semmi, a kocsi uton semmi néven nevezendő burkolat. Ez a tényleges állapot. Sokszor hangsulyoztuk, hogy legjobb lenne a kocsiforgalmat a Pray-utcza Fő utcza felőli végén megszüntetni, örökös sorompóval, mert ez a kocsiforgalom szépen lebonyolódhatik a boulevard szélességü, egyenesen erre a czélra készült Muzeum-utczán; de, ha a főmérnök ur ezt, amint a tények mutatják, ellenzi, vigye legalább keresztül a város egyik legélénkebb forgalmu utczájának burkolását. Legyen egy kis méltányossággal a város e részének lakossága iránt is. A gyermekmenhely csekély forgalmu zsák utczájáról gondoskodni, egy nagy forgalmu utczát egyszerüen ignorálni talán mégis furcsa eljárás!

* **A Szent István bazilika megnyitása.** A budapesti Szent István-bazilika épitésére felügyelő bizottság azt javasolta, hogy a templomot ez év október 4-én nyissák meg. A tanács elfogadta a javaslatot s a legközelebbi közgyülésen felhatalmazást kér a felavató-ünnep programmjának megállapitására és végrehajtására.

* **A virilisek névjegyzéke közszemlén.** Az igazoló választmány a legtöbb egyenes állami adót fizetők névjegyzékét megállapitván a névjegyzék az 1886 évi XXI. t.-cz. 28 §-a értelmében a városház kiadóhivatalában folyó évi szeptember 4-től szeptember 12-ig terjedő 8 napi közszemlére kitétetik. Miről az érdekeltek azzal értesittetnek, miszerint a névjegyzéket a fentebb jelzett határidő alatt megtekinthetik, és netaláni felebbezéseiket a közszemlére történt kitételtől számitott 15 nap alatt Nagyvárad város állandó biráló választmányához beadhatják. Nagyvárad, 1905. évi szeptember hó 2-án *Bordé* Ferencz, polgármester helyettes.

* **Mikor a város nem tartja meg a rendeleteket** Nagy-Vátad város polgármesteri hivatala nagy falragaszokon hivja fel és figyelmezteti a közönséget, hogy a tifusz-járvány elkerülése czéljából a köztisztaságra szigoruan ügyeljen s a folyókákat mésztejjel fertőtlenitse. A rendelkezést igen sok háznál meg is tartják s némelyik utcza két oldalán erősen be vannak meszelve a folyókák. A nagyobb házaknál azonban alig adnak valamit erre a rendelkezésre, sőt még a város épületeinél s az iskoláknál sincsen semmi nyoma az óvintézkedésnek. Ezzel is ugy vagyunk, mint télen a jég felvágásával. A városi középületeknél legnagyobb a jégtorlasz.

* **A zs. lakosság felebbez.** Valamelyik felvidéki községben történt, a hol a lakosság szinkatholikus. A község fenntart több népiskolát, természetesen mind katholikus jellegüt. De mivel az iskolákat a község létesitette és a község tartja fenn, az iskolák összes költségeit a községi költségvetésbe állitották be évek óta. Egyházi adó nincs.

Pár esztendeje betelepedett oda néhány zsidó család, a melyek szemét nagyon szurta az iskolák kath. jellege. Azonban nyiltan nem mertek fellépni, mert akkor ellenük fordul a lakosság s vége a gseftnek. Egy kis cselhez folyamodtak tehát s felebbezést adtak be a költségvetésnek az iskolákra vonatkozó tételei

! ! ! Legmegbizhatóbb bevásárlási hely ! ! !

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: *166.* az egész megyére. **Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.** Telefonszám: *166.* az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségü **vásznak** és **siffonok,** véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek **kész fehérnemüek,** ugyszintén **mérték** vagy minta szerint is. **Szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalteritők. Paplanok** és **matraczok,** valamint mindennemü **mosóáruk,** u. m.: **kreton, batist, zephir** és **szines vásznak** a **legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők.** Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések vidékre bérmentve küldetnek

ellen. A parasztok csak azt tudják, hogy a a költségvetést kevesbiteni akarják. Pedig a valóságban az lenne a következmény, hogy az eddigi iskolaköltségeket kivetnék egyházi adóként, de csak a katholikusokra, mig a zs. gyerekek tovább is éppen abba a kath, jellegü iskolába járnának, de minden hozzájárulás nélkül. A kath. lakosság még többet fizetne, mint most s abból fizetnék a vagyonosabb zs. árendás gyerekeinek tanitását. Remélhetőleg azonban ez a dolog nem fog bekövetkezni.

* **A tanitók nyugdij-ügye.** Lapunk tegnapi számában emlitést tettünk arról, hogy a tanitók nyugdij hátralékát négy részletben akarják levonni. Amint értesülünk, a felügyelő-igazgató még annak idején kérte a pénzügyigazgatóságot, hogy azon tanitóktól, kiknek nyugdijhátraléka 100 koronánál többet tesz ki, a levonást tizenkét részletben eszközöljék. A pénzügyigazgatóság az ügyet véleményezés végett a városhoz tette át. A városnál tegnap a hátralékok egy negyedrészét levonták, de a levont összeget letétbe helyezték. A tegnapi tanácsülés foglalkozott e kérdéssel és a felügyelő igazgató előterjesztését magáévá tette, vagyis ilyen irányu véleményt terjeszt a pénzügyigazgatósághoz. A pénzügyigazgatóság tehát az előterjesztés értelmében jár el, ha abból a kincstárnak kára nem lesz. Igy a tanitók a letiltott összeget visszakapják s nyugdijhátralékaikat 12 hónap alatt vonják le, — a mi méltányosan és igazságosan csakis igy oldható meg.

* **Pénzintézet Nagybajomban.** Tegnap nyilott meg a »Sárréti Népbank« fiókja Biharnagybajomban, *Habókay* József bankigazgató és *Kovács* László könyvelő közremüködésével. Délben a község érdemes főbirója *Tóth* Mihály diszebédett rendezett, amelyen jelenvoltak Habókay József bankigazgató és Kováts László könyvelőn kivül a helybeli igazgatósági tagok. Ebéd közben Habókay József igazgató szép beszédet tartott, melyben a fiókbank létesitéséről meleg hangon emlékezett meg.

* **Mészáros-utcza aszfaltozása.** Id. *Rimanóczy* Kálmán mint szálloda és fürdő tulajdonos kérvényt intézett Nagy-Várad városához, az iránt, hogy a Bémer-tér aszfaltozásával egyidejüleg aszfaltoztassa ki a város Mészáros-utczának a Royal-Kávéház előtti részét, az étteremig. A beadványban kifejti, hogy ez a rész mintegy a Fő-utcza kiegészitő részét képezi s igy már csak szépészeti szempontból is kivánatos a kiaszfaltozása, de azért a saját részéről 1000 koronával hozzájárul az aszfaltozás költségeihez.

* **Versenykuglizás.** A »Nagyváradi Réti Népkör« f. évi szeptember hó 3-án, vasárnap délután 3 órakor tekeversenyt rendez, melyre a kör tagjait és az érdeklődőket tisztelettel meghivja az elnökség.

* **Esküvő.** *Pick* Zsigmond nagyszalontai végrehajtó ma, vasárnap déli 1 órakor tartja esküvőjét *Stern* Józsa kisasszonynyal, Stern Sándornak, a Széchényi kávéház népszerü tulajdonosának kedves és szeretetreméltó szép leányával.

* **Lóhus a kolozsvári mészárszékben.** Haragszunk erősen a bécsi sógorokra, amint a polltikai helyzet is mutatja S a mivel eddig t. i. a lóhusevéssel szerettük őket tréfálni, azt a szokást mégis átplántáljuk, amint Kolozsvár város már példáját mutatja. Szeptember hó 15-től kezdve ugyanis a kolozsvári élelmi piaczon egy uj czikk fog szerepelni: a lóhus. Hogy milyen a lóhus, arra nézve egy japán orvos azt mondotta: jobb valamennyi másféle husnál, először mert igazán hus zsiradék és kövérség nélkül (honnan is telne a gebékből kövérség?), másodszor, mert olcsóbb a többinél. Az ilyen beszédre a magyar ember azt szokta mondani: hát ha jó, csak egye!

Hanem e szokás megváltozott Kolozsvár város tanácsa elhatározta, hogy egyik ottani mészáros üzletét szeptember 15 től üzembe veheti a következő kikötésekkel: 1. Az állatok a közvágóhidon vágandók le. 2. lovakért ugyanaz az illeték fizetendő, mint az u. n. nagy marhákért. Az üzletre feltünő helyen, nagybetükkel kiirandó:

Lóhus árulás.

Ez mind szép, csupán arra kiváncsiak a kolozsváriak, hogy vajjon »felemelt« árakkal kezdi-e meg a mészáros a lóhus árulást is?

* **Az ujságirók mai szervezkedő nagygyülése.** A vidéki ujságirók az ország minden részéből ma gyülnek egybe *Aradon* anyagi helyzetük javitására irányuló értekezletük megtartására, illetve az ujságirói szervezet megalakitására. Az ujságirók mai nagygyülése Arad város ünnepévé nőtte ki magát, amennyiben az idegen ujságirók a város vendégei lesznek s a kongresszuson az aradi polgármester is üdvözli az egybegyülteket a város nevében. A hirlapirók hazaflas cselekedetet is visznek véghez ma Aradon, megkoszoruzzák a délelőtt folyamán a vértanuk szobrát. A kongresszusra Nagyváradról is többen mentek át Aradra.

* **Az iskolaszolgák fizetése.** A városi tisztviselők és alkalmazottak fizetéséről készitett javaslat e héten kerül a szakbizottságokban tárgyalás alá. Az iskolaszolgák részére a javaslatban 600 koronán alóli fizetés van felvéve. Ezzel a csekély fizetéssel az iskolaszolgák nincsennek megelégedve s közös kérvényt adtak be a városhoz, amelyben legalább 600 koronában kérik fizetésüket megállapitani. Ez a kérelem, azt hiszszük, méltánylással találkozik a törvényhatóságnál, mert oly csekély összeget kérnek, amely a megélhetésre bizony éppen nem sok, sőt nagyon is kevés.

* **A koldus és a »czekretárius«.** Jóizü apróságot közöl velünk egyik dunántuli levelezőnk Egy pápai koldus, notórius folyamodvány gyártó és professzionátus pumpoló, minap nagy instanciát intézett egyik fiatal, főrangu megyés püspökhöz. Ugy látszik, neszét vehette, hogy többszöri próbálkozása mindenkor az udvari papok éberségén szenvedett hajótörést, mert stilszerüen alázatos esedezéséhez ezt a nyájas kis levélkét mellékelte az aulisták számára:

— Én Tóth János Pápa, füstös uteza 13. Eztet a levellet pedig a *czekretárius* urak el ne *csikkaszszák*, különben follon ki a szemük világa. Kezüket csolkolom. Dicsértessék a Jézus Krisztus.

A czekretáárius urak persze nagyot derültek a szelid episztolán és a pumpoló paksamétát a jó kivánatok figyelmen kivül hagyásával megint csak — elcsikkasztották.

* **Nagy szerencsétlenség a Dunán.** Tegnap reggel 4—5 óra között az összekötő hidnál Fleismann A. tulajdonát képező Neptun hajó öt uszályt vontatott lefelé. A hidnál az egyik uszály sülyedni kezdett. A gőzös partra akarta vontatni. Ennek következtében a sülyedő uszály felfordult és a rajta levő Varga kormányos, Retics Károly matróz és a kormányos felesége az uszály alá kerültek. A kormányost és a matrózt sikerült kimenteni. Az asszony nyomtalanul eltünt. A szerencsétlenek küzdelmét nagy tömeg nézte a partokról.

* **Agyonütötte a társát.** Kegyetlen gyilkosság történt tegnapelőtt a biharmegyei Szerep községben. Oláh Barnabás és Rácz István mezei csőszök már régebben ellenséges viszonyban voltak egymással. Tegnapelőtt összetalálkozott a két haragos s csakhamar erős szóváltás kerekedett közöttük. A veszekedés mind élesebbre vált s a harcz hevében Oláh Barnabás ugy ütötte főbe Rácz Istvánt, hogy az pár percznyi vonaglás után meghalt. Azután Oláh, mint aki jól végezte dolgát, ott hagyta a halottat s hazament. A gyilkost a csendőrség elfogta. A biróság kiszállott a helyszinére s a vizsgálatot megejtette, a hullát pedig felboncolták.

* **Drágul a hús.** A háziasszonyok egyre panaszkodnak: a piaczon ijesztő módon drágul a hus. Hasonló hirek jönnek a fővárosból is. A fővárosban a tanács legalább foglalkozik a drágasággal; nálunk senki sem törödik vele, csak a háziasszonyok, a kik azonban épp ugy haszontalanul panaszkodnak, mint panaszkodtak annak idején a péksütemények drágulása miatt. Félő, hogy ugy járunk, mint a pékekkel: egy kis felháborodás után abban maradt minden s a péksütemenyekért ma szó nélkül fizetjük a magasabb árt.

Hát a husnál ezt nem lehet szó nélkül eltürni. Elvégre nem a pék és mészáros urak kedvéért keres az egész város. Mindenkinek csak a megengedett haszonra van joga. Mihelyt ezt a határt tullépik, azonnal joga van a közönségnek retorzióra. Ez pedig nem lehet más, mint egy *husfogyasztási szövetkezet létesitése.* Állattenyésztő megyénkben ez egyáltalán nem volna kivihetetlen. Ha a mészárosok kapzsisága alább nem hagy, kétségtelen, hogy erre az egyetlen menedékre szoritják a közönséget.

* **Debreczeni diákok Nagyváradon.** Pénteken, szeptember hó 8-án Kisasszony napján a debreczeni állami főreáliskola a jelentkező növendékekkel három napra terjedő tanulmányi utra jön mi felénk. Nagyváradra 8-án a délelőtti órákban érkeznek a debreczeni reálisták,nehány órát itt töltenek nálunk, megnézik a város nevezetességeit s folytatják utjokat. Nagyváradról Mező Telegdre mennek a petróleum finomitó és aszfaltgyár megtekintésére, 9-ét Kolozsvárt töltik, honnan 10-én visszajövet a Királyhágót, a révi cseppkőbarlangot s a Sebes Körözs völgyének festői tájat nézik meg s ugy mennek haza Debreczenbe.

* **Bura Károly indulója.** Bura Károly kitünő czigány primás és bandája a Balaton mellett is elismerést szerez pompás játékával. Naponkint kedvteléssel hallgatja Balatonfüred nyaraló közönsége az édesbus magyar nótákat. Bura Károly már többször játszott a herczeg primás előtt is, legutóbb pedig egy zenedarabot irt »Emlék indulót« czimen, amelyet a herczegprimásnak ajánlott. Az egyházfejedelem a darabot kegyesen fogadta. A fürdőszezon végével a banda Nagy-Váradon is bemutatja az uj indulót, amelyet igen sikerültnek mondanak.

* **Kutya helyett lelőtt ember.** Tragikus eset történt tegnap korán reggel a váradi szőlőhegyen. Egy szegény földmüves szőlősgazda tegnap reggel tévedés áldozata lett. Egy hasonló foglalkozásu ember nyul vadászat közben kutyának nézte előbbit, aki elaludt egy barázdában s meglőtte. A szegény sérült a közkórházban rövidesen belehalt sulyos fejsebébe. A tragikus esetről a következő részleteket adjuk:

Tegnap reggel sulyos lövési sebbel szál-

RÁDIUM. Már a régiek sejtettek némely ritka ásványvizben oly titkos gyógyerőt melyet mágneses jelenségekkel magyaráztak. Az igazi okot azonban csak a legujabb korban ismerték meg, amidőn néhány gyógyforrásban r á d i u m o t fedeztek fel. Hazánkban ezen csodás elem eddig egyedül a Schmidthauer-féle **IGMÁNDI**-keserüvizben találtatott s igy érthető vele elér hető meglepő gyógyeredmény. Már fél pohárral használva eltávolitja a gyomorban és belekben fészkelő sokféle betegség csiráját s ezzel elejét veszi a baj kifejlődésének. Mint ivó kúra gyomor és üdőbajokban, továbbá **elkövéresedés, szivelhályosodás** s azzal járó **fulladásnál sárgaság, máj- és lépdaganat, czukorbetegség, aranyér, csúz** és **köszvénynél, vérbőség**d stb kitünő eredménynyel használható. Kapható Nagyváraon mindenütt. Nagy üveg 50 fillér, kis üveg 30 fillér. Főszétküldés a forrástulajdonos Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél, Komáromban

litották be a biharmegyei közkórházba id *Molnár* Lajos földmüvest, aki a nagyváradi szőllőhegyen a Csegői zugban levő kis szőllőjén gazdálkodott. A seb halálos volt, mert a beszállitott sérült mire *Eleméry* Ferencz bünügyi kapitány a kihallgatás foganatositása végett oda érkezett, már meghalt. A halál rejtélyes okának kideritése végett Eleméry Ferencz kapitány azonnal meginditotta a nyomozást, ami megejtetvén, kiderült, hogy id. Molnár Lajos tegnap hajnalban 3 órakor fegyverét magához véve távozott el otthonról, hogy nyul vadászatra megy. Az ő és szomszédjának tulajdonát képező szőlő között levő barázdában meghuzódva várakozott a nyulra, azonban valószinüleg várakozás közben elnyomta az álom és elaludt. Ez időben érkezett arra *Vad* Lajos földmüves, ki szintén szőllőgazdálkodással foglalkozik a váradi hegyen és aki szintén nyulvadászatra indult. A barázdában alvó id. Molnár Lajost a hajnali szürkületben kutyának nézte és mintegy huszonöt lépésnyi távolságról rálőtt. A lövés id. Molnár Lajost a fején találta és rendkivül sulyos sérülést okozott neki. Vad Lajos megijedve tettének következményeitől, rögtön eltávozott a helyszinéről s otthagyta sulyosan sérült áldozatát Id. Molnár Lajosné később férje keresésére indult s vérében megfagyva találta meg őt a szőllő melletti mezsgyén. Férje még élt ekkor, de beszélni már nem tudott. Beszállittatta a közkórházba, ahol pár percz mulva meghalt. Vad Lajos a vizsgálatot vezető Eleméry Ferencz alkapitány előtt először tagadni prókálta tettét, de bekisértetvén a rendőrségre ott részletes és beismerő vallomást tett s igy egyelőre a rendőrség letartóztatásba helyezte. Ma már átkisérik az ügyészségre.

* **Eljegyzés.** *Gazdig* Gyula, a berettyóujfalui Sárréti Takarékpénztár főkönyvelője, a sárréti ifjuság egyik rokonszenves tagja eljegyezte Derecskén *Szép* Soma ügyvéd bájos leányát Adélt.

* **Epizódok a beiratásoknál.** Most a tanév elején minden iskolában folyamatban vannak a beirások. Csaknem valamennyi iskolánál fordul elő olyan eset, mely általános derültséget kelt. Egy pár esetet sikerült is följegyeznünk.

Az asztal mellett áll egy pufók képü gyerek. Első osztályba iratkozik. A kérdésre, hogy mikor született, kifeszitett mellel, erős hangon feleli:

— 1899. február 19-én, pénteken délelőtt 11 óra 32 perczkor. Ugy-e mama?

Egy másik fiutól kérdik: Hol születtél?

— Külvároson, abban a házban, akit tegnap bontottak le.

Egy másik szülő, aki félévi tandijat is fizetett igy szól: Kérem szépen én tavaly csak 4 koronát fizettem, most miért fizessek én 4 korona 80 fillért? Csak nem a drágaság miatt! . . .

Egy külvárosi rendkivül terjedelmes asszony gurult be az értekezleti terembe, ahol a beirásokat eszközölték A mint hasonlóan terjedelmes, de valamivel kisebb, kézen vezetett rajkóival begurult, kiszoritotta a gyermeksereget helyéből. A gyerekek föltett kalappal törtek utat magoknak előre az asztal mellé s az anyjuk kullogott utánuk. Be sem várva a kérdést, oda szólt a nyugta kezelőnek:

— Khérem szépen thekintetes tanár ur, hozok a fiad beiratkozni. Az Ábrahám 8 éves, a Hermann 6 éves, kapok kérek én ís nyugtát ezekre?

* **Diákok ellátása.** Budapesten egy dzsentryfamilia elfogad *teljes ellátásra* kisebb diákokat. Franczia és német nyelvü társalgás, gondos házias felügyelet. Czim a kiadóhivatalban.

* **Lopás az alföldi vonalon.** *Kanál* Viktor pinczér tegnapelőtt Nagyszalontáról utazván kézi táskáját és csomagját a vonat egyik III ik osztályában maga mellé helyezte. Később átment a másik szakaszba s ott töltötte az időt egészen Nagyváradra érkeztéig. Ekkor visszament eredeti helyére, de kézitáskáját és csomagját már nem találta ott. Az ismeretlen tolvaj ellen tegnap feljeltést tett a rendőrségnél.

* **Talált tehén a toloncházban.** A városi *toloncházban* folyó évi augusztus 30-ik óta egy bitangságban talált verestarka tehén borjával együtt őriztetik. Igazolt tulajdonosa jelentkezzék rendőrségnél annyival is inkább, mert különben az állatok hatóságilag elfognak árvereztetni.

* **Időjelzés.** A magyar királyi központi meteorologiai intézet időjelzése szeptember hó 3-ára: *változékony, enyhe, elvétve csapadék.*

—

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások, szeplő, sömör és napégetés ellen *ára 1 kor,- Dóra-szappan 70 fillér,* készíti **„Kigyó„ gyógyszertár** Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

Iskola év kezdetére!

Gyermekek felruházására **kalapok, czipők, fehérnemüek, keztyük, harisnyák stb.** feltünő olcsón **FÁBRY TESTVÉREK Fő-utczai keresztény** áruházában szerezhetők be.

Ugyanott 2 fiatal segéd és 2 tanuló felvétik.

x **Sok pénzt takarit,** ha mindennemü vásznat, ágynemüt, paplant, takarót, női és férfi fehérnemüt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

Pannonia étterme és télikert.

Első minőségü **Dréher-féle KORONA-SÖR,** termelőktől beszerzett **kitünő BOROK;** továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.** Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Lapunk t. olvasóközönségének szives figyelmét felhivjuk **Czillér Imre** előnyösen ismert jóhirnevü divatáru czég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x Valóban dicséretet é demel az a tapintatos eljárás, melylyel **Haász Manó** Zöldfa, utcza elején levő czég igen nagy vevőkörét kik sokszor óriási hullámokban lepik el üzletét; mindenkit meglepő, a legnagyobb technikai akadályokat leküzdve, gyorsan és pontosan elégiti ki. S különben is mint olcsó, szolid hiréről ismeretes kereskedőt, ajánljuk a vásárló közönség figyelmébe.

x Felhivjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Rádium-felfedezés Magyarországon.** A kir. magyar természettudományi társulat chemia ásványtani szakosztályának 1905 márczius 28-iki ülésében Szilárd Béla előadást tartott a Schmidthauer-féle igmándi keserűviz radio-activitásáról, amely szakkörökben nagy feltűnést keltett különösen azért, mert ez az első eset, hogy magyar ásványvizben rádiumot mutattak ki.

x Felhivjuk t. olvasóink szives figyelmét *Debreczeni Lajos* jó hirü géplakatosnak a mai számunkban közölt hirdetésére.

x A t. olvasóközönségünk szives figyelmébe ajánljuk szükségleteinek beszerzése végett *Kenyeres és Engländer* a Szent László-téren: (volt Blun Géza féle üzlethelyiségben) ujonnan megnyilt női divatáru üzletét,

———

IRODALOM.

—

»A kath. egyház történelme különös tekintettel Magyarországra« czimen becses munkával gazdagitotta *Tóth* József szatmári hitoktató a kath. tanügyi irodalmat.

Munkája nem valami nagy tudományos egyháztörténelem kivonata, mely gyakran megemészthetetlen adathalmazzá válik — vagy pedig — mint egyik-másik tankönyvben a dagályos körmondatokban elvész a tartalom, hanem önállóan feldolgozva, könnyen folyó elbeszélő modorban szövi az egyház történetét. Nagy örömünkre szolgál, hogy a magyar egyházi viszonyokat nemcsak per tanzentem emliti, hanem részletesen ismerteti a magyarok megtérését, az egyház állapotát közvetlenül szent István utódai és az Árpádok alatt, a török háboruban; a hitujitást, a vallásháborukat s a magyar egyház állapotát az ujabb korban. Stilusa egyszerü, világos, a könyv terjedelme megfelel a polgári vagy népiskola heti hittan óra számainak (64 oldal). Az elején az eretnekségeket, szent atyákat lehett volna még rövidebben tárgyalni, hogy annál több idő és hely jusson az ujabb események ismertetésére.

Polgári vagy felső népiskolában igen jól megfelelő és használható becses kézikönyv ez, melyet a legmelegebben ajánlunk a hitoktató urak figyelmébe. Megrendelhető Szatmáron. Ára 80 fillér.

SZINHÁZ.

—

Iparosok mükedvelő előadása. A szini előadásnak, amelyre a nagyváradi derék iparos ifjuság hosszabb időn keresztül oly nagy szorgalommal készült s melyet oly lázas izgatottsággal várt, első estélye szép sikerrel folyt le tegnap. *Lukácsy* Sándor »Az asszony verve jó« czimü népszinmüvét lelkiismeretes igyekvéssel és buzgólkodással törekedtek minél jobb előadásban szinre hozni. Az összes szereplők jóindulatu iparkodását minden esetre elismeréssel kell honorálnunk. A több szereplők közül kiemeljük *Balláné* Abránkay Mariska (Zsófi) játékát, továbbá *Balogh* Lajost (Csákány Pista) és *Major* Józsefet (Göncsi Pál.) *Kelcz* Róbertet (Pilátus jegyző) jóakaratulag figyelmeztetjük, hogy a humor és a triviálizmus korántsem azonos fogalmak. A karzat vastag kétértelmüségek nélkül is megérti a jó tréfát. Ehhez izléstelen arczfintoritás sem szükséges. Az előadást kisebb számu közönség nézte végig, amely jól mulatott. Ma megismétlik a darabot, hihetőleg jóval nagyobb közönség előtt, miután az iparosok vasárnap jobban ráérnek. Igy aztán a szép erkölcsi sikerhez megfelelő anyagi bevétel is járul. A felvonásközöket *Hódy* Anna tánczintézetének növendékei ügyes tánczokkal töltötték ki.

Székely Irén szerződés nélkül. Ma, a mikor a miniszteri tárczákra alig akad vállalkozó, van valaki, a kinek nincs állása. Ez a valaki *Székely* Irén, a Szigligeti-Szinház volt primadonnája, a kis szökevény. A »Délmagyarországi Közlöny« szerint Székely Irén megvált a Népszinháztól s most szerződés nélkül van, Tekintettel a nagyváradi szinház viszonyaira. nem ártana a müvésznőt a mi szinpadunkra — visszaszöktetni.

Igazságszolgáltatás.

—

Királysértés.

Jároli Lajosné, Horváth Zsuzsa orosházi lakos házánál márczius 29-ikén végrehajtást

foganatositottak 2 korona hátralékos ebadó behajtása miatt. Járóliné, mikor a végrehajtót meglátta, éktelen dühbe gurult s a legdurvábban fogadta a tagadhatatlanul népszerütlen közeget. Azt mondotta, minden végrehajtót már az utczaajtóban el kellene verni alaposan, s mindjárt ott ki kellene rugni. Le kellene ütni és fejbe verni. Majd meg az előljárósággal volt baja. Külömb kutyák is ugatnak a községházán, mondotta szitkozódva. A pulykaméreg annyira elfutotta, hogy már azt sem tudta, mit beszél. Ostoba, vak dühében a legbrutálisabb szidalmakkal illette magát — a *királyt* is.

— Ha engem állitanak a kormányra jobban kormányoznék, mint Ferencz Jóska. Egye meg a f . . e annak a vén Ferencz Jóskának a fejét.

Gyalázatos, mosdatlan száju szidalmaiért ma állott törvényt a nagyváradi törvényszék, mint kivételes bíróság második büntető tanácsa előtt, amely a szörnyen megjuhászodott aszszonyt, miután a tanuk vallomásával szemben hasztalanul tagadott és rimánkodott, sopánkodott, a felmerült enyhitő körülmények figyelembe vételével királysértésért *két havi* fogházra itélte.

—

Az olajpogácsák. *Méhes* Károly révi lakos az idei év tavaszán, április 5-én öt olajos pogácsát lopott a piaczon. Hármat eladott belőlük *Mitrucz* Tógyernének, kettőt *Mitrucz* Tógyernek Réven. A törvényszék ezért *Méhes* Károlyt lopás vétsége miatt 14 napi fogházra, *Mitrucz* Tógyernét orgazdaság vétsége miatt 3 napi fogházra, ugyancsak orgazdaság miatt Mitrucz Tógyert 1 napi fogházra itélte. Ez az eset eklatáns példája annak, milyen drákói szigorral védi büntetőtörvényünk a vagyonbiztonságot.

A kapupénz nem kötelező. Egy bécsi házmester bepörölte a ház egyik lakóját három korona és hatvan fillérért, mert tizennyolczszor kaput nyitott neki. A bepanaszolt ember azt állitotta, hogy a kapupénz önkéntes ajándék s ezért a követelés jogtalan. Elmondta, hogy rendesen adott a házmesternek tiz fillért, csak azóta nem ad, amikor egyszer husz fillért követelt a kapu nyitásáért. A bíróság elutasitotta a házmestert a keresetével s az elutasitást igy okolta meg:

— «A polgári törvénykönyv 1096. paragrafusa kötelezi a bérbeadót, hogy a lakást használható állapotban tartsa s a bérlőt ne zavarja a használálásában. A lakás használhatóságának természetes föltétele, hogy mindenkor hozzáférhető legyen s elképzelhetetlen, hogy a bérbeadónak joga lenne meghatározni, hogy mikor lehessen a lakásba bejutni. Ha tehát a háztulajdonos, a belyi szokásokhoz alkalmazkodva, tiz órakor bezáratja a kaput, akkor, az idézett törvény szerint, tartozik gondoskodni róla, hogy valamely megbizott személy a tiz óra után hazajövő lakóknak kinyissa a kaput. Hogy ezért a munkáért a házmester támaszthat-e anyagi követelést a ház tulajdonosával szemben, annak eldöntése nem tartozik ennek a pörnek a keretébe, a bérlővel szemben azonban semmi követelni valója sincsen a házmesternek, mert a bérlő és a házmester semmiféle fizetési viszonyban nincsenek egymással«.

EGYESÜLETEK.

Rendkivüli közgyülés a Harmónia zeneegyletben.

Mához egy hétre szeptember 10-én a Harmónia zeneegyesület rendkivüli közgyülést tart. Erre a tagokat igen fontos ok hozza össze. Ugyanis az egyesület elnöke dr *Waldmann* Géza és főjegyzője *Hirschmann* Gyula legalább egy időre megválnak az egyesülettől, melynek ők voltak az alapvető munkásai s ők tartották benne a lelket.

Az egyesület elnöksége a rendkivüli közgyülésre a következő meghivót bocsátotta ki:

A nagyváradi »Harmonia« zeneegylet folyó évi szeptember 10-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a községi polgári fiuiskola (Reáliskola 4. sz. II. emelet) disztermében rendkivüli közgyülést tart, melyre az egyesületi tagokat ezuton hivom meg. Dr *Waldmann* Géza elnök.

Tárgysorozat: 1. Elnöki jelentés. 2. Az igazgatósági választmány által megvizsgált számadás, mérleg és leltár felülvizsgálata. 3. Elnök és főjegyző lemondása, e fölött való határozathozatal. 4. Elnök és főjegyző választás. 5. Azon inditványok tárgyalása, melyek legalább 3 nappal a közgyülés előtt bejelentve lettek.

TANÜGY.

Az olvasás- irás vezérkönyve a phonomimika szerint.

Irta: *Klinda* Károly tanitóképzőintézeti gyakorló iskolai tanító, az elméleti s gyakorlati módszertan tanára. Kiadja a *Szt. István társulat*. Ara 1 kor. 20 fillér.

Az irva- olvasás tanitása terén egy évtized óta nagy az élénkség. Egyre-másra ismertetik neves tanférfiaink ujabb és ujabb módszereiket, melyek segitségével az olvasást lehetőleg rövid idő alatt lehet bárkivel is elsajáttittatni. Ezen módszerek között csupán a phonomimika az, amelynek létjogosultsága van, s amely — mondhatom — valóságos tölcsér, melynek segitségével szinte játszva lehet az olvasás tudományát a zsenge gyermekkel elsajáttittatni. Ez a módszer tökéletesség dolgában minden eddigi módszerek fölött áll. Ezt a módszert mindenki, aki megpróbálta, megtartotta, s mondhatni, hogy nehány év mulva alig lesz iskola, ahol nem e módszer szerint tanitanák az olvasást. Igaz ugyan, hogy ma még a régi módszer szerint tanit a tanitók többsége, azonban ez csak azért van igy, mivel az emberi természetben rejlik, hogy a régi szokásokhoz mindenben szivósan ragaszkodik, továbbá, mivel a tanitóképző-intézetekben az uj módszert csupa konzervatizmusból nem ismertetik meg a jelöltekkel. Csak egynehány olyan képző intézetünk van, amelyik megismerteti e módszert tanitványaival, ami nagyon helyén való is.

A phonomimika franczia eredetü. Nálunk először Grosselin után *Czukrász* Róza ismertette meg. Elmélete azonban nem volt sejtelen rendbe szedve s igy e módszer alkalmazásánál és különösen a képzőintézeti növendékekkel való felfogatásánál nehézségek merültek fel. Hibája volt még Czukrász könyvének, hogy elméleti része vitázó alakban volt irva, s igy a tanitóképzőkben majdnem teljesen használhatatlan lett. Czukrász után *Réter* József adott ki egy vékony füzetkét, amelyben mondhatni elméletről alig van szó s csupán gyakorlattal foglalkozik. Péter könyvét haszonnal forgathatják a régibb tanitók, azonbau kezdőknek ez sem igen való.

Klinda: »Az olvasás-irás vezérkönyve a phonomimika szerint« czimü munkája, mely előttem fekszik, minden tekintetben hézagot pótló, kitünő vezérkönyv, melyben rendbe van szedve a phonomimika elmélete s annak a gyakorlati életben lélektani alapon való érvényesitése. 108 lapon keresztül 25 fejezetben tárgyalja az olvasás-irás tanitás módszerét, melyből 50 lap az elméleti s a többi a gyakorlati részre esik. Ez a munka oly világos, hogy a kezdő tanitó is némi kis tanulmányozás után az egész módszerrel tisztába jön, s azt sikerrel alkalmazhatja, mivel óráról-órára, megmagyarázza a teendőt a tanitónak. Megbecsülhetetlen lesz azonban e köny a képzőintézeti növendékek kezében, akik e könyvből fogják majd megszeretni a phonomimikát. Az egész munkán végig észlelhető a szerző nagy lélek- és módszertani tudása s e módszer iránti meleg szeretete.

Kivánatos, hogy minden tanitó könyvtárában meglegyen ez a kis müvecske.

Sz. T.

—

Változások a közs. iskolai tantestületben.

A tanév elején a községi iskoláknál a tanszemélyzet beosztását illetőleg változások történtek. Több tanitót saját kérésére más iskolához helyezett át az elnökség. A velenczei közs. iskola fölállitásával pedig több tanerőnek a kinevezése vált szükségessé. A községi iskolák tanszemélyzetének beosztását itt adjuk egész terjedelmében:

Olaszi-i elemi fiuiskolánál: I. o. Papp Emerentia, II. o. Hegyesi Katalin, III. o. Bitzó János, IV. o. Rátkay József, V. o. Nagy Dezső, VI. o. Kovács János.

Olaszi-i fiu iskola (Széles-utcza) I. o. Tar Klementin, II. o. Keledi Erzsike, III. Kortsmáros László, IV. o. Balogh Károly.

Ujvárosi fiu iskola: I a) o. Raffayné Sz. Julia, II. a) o. Poynár Anna, I. b) o. özv. Krüger Viktorné, II. b) o. Zachariás Jenő (az I. b) és II. b) o. a Balogh-féle házban) III. a) o. Huszár László, III. b) o. Jerzsák Arpád, IV. a) o. Vaday József. IV. b) o. Bodnár János, V. o. Kovács Lajos, VI. o. Várady István.

Váraljai fiuiskolánál: I. o. Smidt Lujza, II. o. Istvánfiy József, III. o. Kertész Albert, IV. o. Mártonffy Zoltán, V. o. Eisele Sándor.

Velenczei fiuiskolánál: I. o. Báss Etelka, II. o. Pallay Klára, III. o. Csigás Mihály, IV. o. Szabó Sándor.

Olaszi-i leányiskolánál: I. a) o. özv. Fejérné N. Gizella, I. b) o. Báthyné B. Sarolta, II. a) o. Katonáné T. Róza, II. b) o. Szemes Ilonka, III. a) o. Szathmáry Mariska, III. b) o. Dus Piroska, IV. a) o. Varga Teréz, IV. b) o. Szőke Berta.

Ujvárosi leányiskolánál: I. a) o. Csereyné Z. Anna, I. b) o. Makay Katalin, II. a) o. Rézné M. Gizella, II. b) o. Bérczíné H. Paula, III. a) o. Békésyné F. Piroska, III. b) o. Mikusay Margit, IV. a) o. Csordacsicsné K. Antonia, IV. b) o. Bródi Fanni, V—VI. o. Farkas Etelka

Váraljai leányiskolánál: I. o. Diósi Jolán, II. o. Aberle Hermin, III. o. Kazniczy Mariska, IV. o. Jakobovics Ilona, V—VI. o. Páll Ilona.

Velenczei leányiskolánál: I. o. Faur Emma, II. o. Szabó Ilona, III. o. Bérczy Mariska, IV. o. özv. Várszeghy Lajosné.

Csillagvárosi vegyes iskolánál: I. o. Jablonszky Etelka, II. o. Tóth Mariska.

A mult éévben alkalmazott kisegitő tanerők mind alkalmazást nyertek sőt uj tanerők is jutottak be ideiglenes minőségben, Pallay Klára, Jablonszky Etelka és Várszeghyné személyében.

A rendes tanerők közül Virányi Győző nincs beosztva.

Ugyancsak itt emlitjük meg, hogy Horváth István iskolaszéki jegyző, kinek neve paeadagogiai körökben munkái után ismeretes, most szept. elsején foglalta el uj állomását.

(—*y*—*n*.)

SPORT.

Kerékpár verseny.

A nagyváradi Polg. lövészegylet Rhédeykert felügyelősége 1905. szeptember hó 10-én vasárnap délután fél 3 órakor a Rhédey-kerti Sport-téren nyilt kerékpárversenyt rendez.

A verseny sorrendje:

1. Megnyitó verseny 2000 méter 5 kör. Elsőnek másodiknak, kis ezüst, harmadiknak bronz érem.

2. Vendégek versenye 3000 métér 7 és fél kör. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

3. A nagyváradi kerékpárosok versenye 2000

méter, 5 kör. Elsőnek nagy, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

4. Juniorok versenye 2000 méter, 5 kör 17 évnél fiatalabb ifjak, első és másodiknak kis ezüst harmadiknak bronz-érem.

5. Fő-verseny 10.000 méter 25 kör. Elsőnek másodiknak nagy ezüst érem, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz érem. Vezetési-dij nagy ezüst-érem.

6. Akadályverseny 2000 méter. 5 kör. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

7. Vigasz verseny 1000 méter 2 és fél kör. Első, másodiknak kis ezüst érem, harmadik bronz érem. Nevezés a birói páholynál.

Verseny végeztével a dijak kiosztása.

Helyárak: Tribünjegy 1 kor. ülőhely 80 fill. állóhely 40 és 20 fillér. Nevezési zárlat szeptember hó 3-án minden versenyző 2 korona tétet fizet, tét nélkü i nevezések figyelembe nem vétetnek. Nevezések Knauer Károly titkárhoz intézdendők.

NYILTTÉR.

Váradi Aladár

zenetanár

a t. érdeklődők szives tudomására hozza, hogy f. évi szeptember hó 15-én (Olaszi városrészben.)

zene és ének iskolát nyit.

A zene iskola **előkészitő és továbbképző** tanfolyamokból áll, az ének iskolában pedig mely a **solo és karének** tanitást öleli fel, *külön osztály* nyilik (a zeneiskolától elkülönitve) azok számára, kik a **szini pályára** készülnek.

Jelentkezések elfogadtatnak szeptember 8 áig lakásán (Nyomda-utcza 4.) hol bővebb felvilágositás nyerhető. 1295.

Pártoljuk a honi ipart!

Az „Első nagyváradi czipő- és csizmagyár,'

Moskovits Farkas és Tsa

kicsinybeni eladási üzletében.

(*Kossuth-utcza*, régi rendőrségi épület.)

helyi kis iparosok által készitett **kézimunka czipők kaphatók eredeti gyári szabott árakon,** hol mindenféle nagyságban készülnek és nagy választékban raktáron vannak.

Tisztelettel:

Moskovits Farkas és Társa.

Telefon: 417. *Szabott árak.*

TÁVIRATOK.

A válság.

Fejérváry és Kristóffy Bécsben.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) A császárvárosban ma délelőtt találkozott az ügyvezető kormány két nagy szelleme, *Fejérváry* Ischlből jött meg, *Kristóffy* hazulról utazott föl. A császárvárosban aztán meg volt a találka és a hosszabb tanácskozás. Délelőtt 11 órakor még hozzájuk csatlakozott harmadiknak *Gausch* is, akivel szintén tárgyaltak hosszasabb ideig. Délután 3 órakor elhagyta a két magyar ügyvivő Bécset és visszautazott Budapestre.

Az ischli eredmény.

Abban a képes estilapban, amelyre Fejérváry terveit illetőleg tegnap is hivatkoztunk, ma egy államférfiu ismétli meg az *abszolutizmusra* vonatkozólag már előadottakat. E szerint kétségtelen, hogy Fejérváry nem jött meg az audienciáról *puszta kézzel*, másrészt azonban a király az ügyvivő miniszterelnök előterjesztéseit a *maga izlése* szerint fogadja s a maga szemüvegén keresztül nézi. Arról, hogy a király valakit teljhatalmu mandatárusként nyilt abszolutizmusra jogositana föl, szó sem lehet.

Fejérváry különben a megjelölt forrás szerint *e hó 10-ike után ismét Ischlbe megy a királyhoz.*

Kristóffy és a szocziálisták.

Budapest, szeptember 2. (Saját tud. táv.) A M—g hiradása szerint Kristóffy és Vörös, Perényi államtitkár szobájában hosszabb ideig titkos tárgyalást folytattak Bokányival.

Kristóffy bécsi utját is összefüggésbe hozzák az általános választói joggal.

A virilisták összeirása.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. távirata.) Kristóffy fölhivást bocsátott ki a törvényhatóságokhoz, hogy a virilisták összeirása a folyó évre már megállapitott egyenes adók arányához képest történjék.

Lukács.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) Lukácsot még mindig képesnek vélik sokan a válság megoldására. Erre a hirre ma a bécsi értéktőzsdén értékemelkedések mutatkoztak.

A magyar hitel 5, az osztrák 3 koronával emelkedett

Lukácsról azt is beszalték, hogy kedden Kossuth Ferenczczel folytalott tárgyalásokat. Ezt a hiresztelést most Kossuth Ferencz megczáfolja.

Kiválás, belépés.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) *Vancsó* Gyula a radnai kerület képviselője kilépett a szabadelvüpártból. *Fogarassy* Zsigmond volt kormánypárti képviselő pedig belépett a függetlenségi pártba.

A pártkassza

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) Hire jár, hogy Fejérváry átvette Tisza Istvan gróf választói pénzkasszáját s ebből fizette a liptószentmiklósi választás, az országos népgyülés költségeit, valamint a szocziálistákat.

Ez a hir élénk bepillentást enged a liberálizmus konyhájába

Kossuth és Bánffy.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) Bánffy és Kossuth hosszabban tanácskoztak s megbeszélték a keddi vezérlőbizottsági ülés közelebbi részleteit.

A békekötés után.

Japán haszna.

A béke föltételeiről különböző hirek vannak forgalomban. Olyan nézetek is vannak, hogy *a japánok a maguk részéről nagyon engedékenyek voltak* és Oroszországot nagyon olcsó békéhez juttatták.

Pedig — a békeszerződés korántsem oly kedvezőtlen Japán szempontjától, mint a békeföltételek száraz fölsorolásából látszik. Igaz, hogy a hadikárpótlásról lemondott, de csak szinleg: mert az orosz foglyok ellátásáért 160 millió dollárt kap s továbbá 75 millió dollárt kap China közvetitésével azért a mandzsuriai vasutvonalért, mely az általa megszállott területen van s amelyet átadhat Chinának vagy ha ugy tetszik, megtarthat Megkapja továbbá Japán Liaotung félsziget bérleti jogát és Port-Arturt meg Dalnyt is, valamint Sachalin sziget déli felét. A transzszibériai vasutnak az a része, amelyről Oroszország lemond China, illetőleg Japán javára, a Kuancsönci—Dalny vonal körülbelül 700 kilométer hosszu s az országnak politikailag legfontosabb és legjobb részét szeli át; az oroszoké marad ellenben a Kuancsönci—Karbin vonal s a két kelet-ázsiai hatalom érdekszférája Kirin tartományban érintkezik Mandzsuria fővárosának hasonló magasságában.

Epizódok.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) Portsmouthból jelentik: A békeszerződés az amerikai részről tervezett ünnepélyességek nélkül, a legegyszerübb formában fog megtörténni.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) Berlini jelentések szerint Japán, mielőtt a békét megkötötte Kruppnál Essenben és a Dillingerféle gyárban 45 millió pánczéllapokat rendelt.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) A »Magdb. Ztg.« jelenti Tokióból, hogy a *csőcselék* ott tegnap zavargásokat vitt véghez. Több helyen tüntetések voltak. Néhány kormányépületet kövekkel dobáltak meg.

Budapest, szeptember 3. (Saját. tud. táv.) A Petit Parisien pétervári levelezője az ottani hangulatot következőleg ecseteli: Witte táviratát a béke megkötéséről azokra a kis kék táblákra szögezték ki, a melyeken az előtt Kuropatkin hivatalos jelentéseit az egyes ütközetekről lehetett olvasni.

— Ez az első győzelmi bulletin! Hurrogták sokan, a mikor Witte táviratát elolvasták.

A távirat hangja, valamint a hivatalos kommüniké, mely a békét Sachalin említése nélkül közli, senkit sem téveszt meg. Tudja mindenki, hogy Oroszország ebben a békekötésben is legyőzött fél maradt.

Vidékről érkezett táviratokból kitünik, hogy a béke hirét mindenütt örömmel, de külső örömnyilvánitások nélkül fogadják.

Utolsó akkordok.

Budapest, szept. 2. A békeszerződést hétfőre teljesen megállapitják és vagy még hétfőn, vagy legkésőbb kedden alá is irják. Ezzel ráteszik a békeakczióra a zárókövet. Már csak a Mandzsuriára, valamint a Sachalin-szigetére vonatkozó megállapodások szövegezendők a szerződésben végérvényesen.

Roosevelt.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. táv.) Mihelyt a békeszerződést aláirták, Roosevelt

inditványozni fogja, hogy *Hágába uj konferencziát* hivjanak egybe.

Az Echo de Paris azt kivánja, hogy Párisban Roosevelt utczát nevezzenek el.

Anglia.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. távirata.) Anglia azonnal elhagyja Weihaiweit, mihelyt az oroszok kivonulnak Portarthurból.

Komura.

Budapest, szept. 2. (Saját tud. távirata.) Komura báró miniszterelnök, akit a sok izgalom nagyon megviselt, most gyöngélkedik.

REGÉNYCSARNOK.

Milverton Ágoston esete.

Irta: **A. C. D.**

(Vége.)

Az asszony rátekintett és a czipője sarkával Milverton arczába lépett. Ujra ránézett, de a test se nem mozgott, se hangot nem adott...

Ruhasuhogást hallottam és a bosszu angyala eltávozott.

Semmiféle beavatkozás sem mentette volna meg sorsától ezt az embert, de mikor az az aszszony csak ugy lövöldözte áldozatába a golyókat, önkénytelenül is ki akartam ugrani rejtekhelyemből. De Holmes hideg keze megszoritotta a csuklómat . . . Megértettem, hogy ez nem tartozik ránk. A bünöst elérte az igazságszolgáltatás és nekünk egyéb kötelességeink vannak, a melyeket nem szabad elmulasztanunk.

Álig hagyta el a nő a szobát, Holmes gyors lépéssel a másik ajtóhoz sietett és ráforditotta a kulcsot.

Ebben a perczben hangokat hallottunk és közeledő léptek zaját. A revolverlövések felriasztották a háznépet.

Holmes óriási hidegvérrel kuszott a pénzesszekrényhez, teleszedte mindkét karját levélcsomaggal és a tüzbe dobta őket. Ujra és ujra visszatért, minddig, mig a szekrény üresen nem állt.

Valaki a kilincset forgatta és döngette kivülről az ajtót. Holmes körülnézett. B Milverton halálát hozó levelek az asztalon feküdtek vérrel áztatóan. Holmes azokat is a többi után a tüzbe dobta. Most azután kihuzta a kulcsot a kifelé vezető ajtóból, kieresztett és utánam sietett, mögöttünk, kivülről ujra kulcsra zárva az ajtót.

— Erre Watson, erre átmászhatunk majd a kert keritésén.

Nem is hittem, hogy ily gyorsan fel lehet lármázni egy házat. Mikor visszanéztem, a ház világitott az éjszakában és a verandán sürgölődő alakok jártak-keltek.

A kert megtelt emberrel és egy fiu diadalüvöltésbe tört ki, mikor minket megpillantott, a mint a verenda felől menekültünk. Utánunk rohantak. De Holmes kitünően ismerte a helyet és a bokrok meg kis fák között biztosan jutottunk el a kert körül levő kőfalhoz, üldözőinkkel a sarkunkban. A hat láb magas fal állt most utunkban; hirtelen felkapaszkodtunk és átvetettük magunkat rajta.

Mikor éppen a fal tetején voltam, a bokámat megragadta valaki; de sikerült kiszabaditanom magamat és a fal tulsó oldalán a bokrok közé estem. Holmes hirtelen fölrántott és rohantunk a hampsteade-i utczán felfelé . . .

Körülbelül két mérföldet futottunk már, mikor végre Holmes megállt és hallgatódzott. Minden teljesen csendesen volt mögöttünk.

Leráztuk üldözőinket és biztonságban voltunk.

*

Éppen befejezzük a reggelizést és pipaszó mellett tárgyaltuk az elmult éj eseményeit, mikor Lestrade ünnepiesen es fontoskodva belépett szerény nappali szobánkba:

— Jó reggelt, Holmes ur! — köszönt a belépő. — Jó reggelt! Szabad kérdeznem, sok a dolguk most?

— Nincs annyi dolgunk, hogy önt meg ne hallgathattnánk.

— Ugy gondoltam, ha az ur nincsen nagyon elfoglalva, talán szivesen vesz részt és lesz segitségünkre egy igen különös bünesetben, a mely csak a mult éjjel történt Hampsteadeben . . .

— Az ördögbe! — szólt Holmes. — Mi történt?

— Gyilkosság . . . igen drámai szinezetü és figyelemreméltó gyilkosság. Igen hálás lennék ha ön a tett szinhelyére jönne és tanácscsal látna el bennünket. Nem kézönséges bünesetről van szó. Már régen rajta tartottuk a szemünket ezen a Milverton uron, a ki, köztünk legyen mondva, némileg gazembernek is beillett. Mindenféle papirja volt, a melylyel zsarolt. Képzelje, az összes papirjait elégették a gyilkosok. Semmiféle értéktárgyat nem vittek el a tettesek és ebből következtethető, hogy jó állásban levő egyének voltak, a kik a társadalom érdekében müködtek . . .

— Tettesek? — kérdezte Holmes. — Hát többen is voltak?

— Ketten voltak. Megvan a lábuk nyoma is, a leirásukat is megszereztük . . . Tizet teszek egy ellen, hogy elfogjuk őket. Az első betörő igen ügyes volt, a második kevésbbé, azt a segédkertész majd hogy el nem csipte. Középmagasságu alak volt, derék, erős ember, erős állal, vastag nyakkal; bajusza is volt és a szeme alatt anyajegy . . .

— Ez kissé bizonytalan személyleirás — felelt Sherlok Holmes — hiszen ez akár Watsonra is ráillenék!

— Igaz biz az — jegyezte mag jókedvüen a rendőrfelügyelő.

— Lássa, kedves Lestrade, sajnálom, de nem segithetek önön — szólt ismét Holmes. — Tudja, az van a dologban, hogy én ismeretem ezt a mihaszna Milvertont és London legveszedelmesebb emberének tartottam. És én azt tartom, hogy vannak bizonyos bünesetek, a melyeket el nem érhet a törvény keze, ilyenkor csak a személyes boszu szolgáltathat igazságot . . . Nem, itt hiába minden rábeszélé! Határoztam. Es esetben inkább vonzódom a bünösökhöz, mint az áldozathoz és nem teszek egy lépést sem.

*

Holmes egy kukkot sem beszélt többet a tragédiáról, melynek kénytelen tanui voltunk; de egész délelőtt láttam rajta hogy gondolkozik, mintha az emlékei között kutatna.

Éppen villásreggelinket fogyasztottuk, mikor barátom egyszerre felugrot:

— Jupiterre mondom, öreg Watson, megvan! — kiáltott, — Vedd a kalapodat és gyere velem!

Gőzerővel vágtattunk keresztül a Baker-utczán, azután végig az Oxford-utczán egészen a Regent-cirkuszig. Itt jobbkéz felől van egy nagy fotografus-kirakat: csüpa divatos szépség. Holmes az egyik arczképet erősen nézegette, én követtem a szeme járását és egy fejedelmi termetü dámát pillantottam meg az udvari bálon viselt ruhában, nagy gyémánt-diadémmel nemes homlokán.

Néztem finom hajlásu órrát, az erős szemöldököt, az egyenes metszésü ajkát és határozott kis állát . . . És elált a lélekzetem, mikor olvastom a közbecsülésben álló előkelő, nagy ur nevét, a kinek a felesége volt.

Szemem a Holmesével találkozott, ő ujját a szájára szoritotta, mikor elfordultunk a kirakattól . . .

KÖZGAZDASÁG.

A székelyhidi érmelléki országos szőlőszeti és borászati kongresszus programmja a következő: Szeptember 5-én reggel az érkező vendégek fogadtatása, kiknek elszállásolásáról az erre kirendelt albizottság gondoskodik. — Szeptember 5-én délelőtt diszgyülés. — Szeptember 5-én délután a borkiállitás megtekintése, zsüri müködése és döntések kihirdetése. — Este ismerkedési estély a fürdőháznál. — Szeptember 6-án délelőtt a kongresszus ülésezik. — Szeptember 6-án dél után 2 órakor ünnepi ebéd. Szeptember 6-án délután 4 órakor a «Nagyhegyi» szőlők és Stubenberg József pinczészetének megtekintése. — Szeptember 7-én délelőtt a kongresszus ülése. — Szeptember 7-én délután kirándulás Nagykágyára özv. Pongrácz Vilmosné grófné szőlőjének és pinczészetének megtekintése. — Este bál.

A kongresszus lelke, főszervezője *Molnár* Akos országgyülési képviselő.

—

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, szept. 2

Buza okt. — — — — —	15·86
Rozs okt.-re — — — —	12·84
Tengeri április 1906. — —	16·74
Zab ápr.-ra — — — —	12·22
Repcze aug.-ra — — — —	24·90

—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 szept. 2-án.

Magyar aranyjáradék 4% — — —	115·90
Magyar koronajáradék 4% — — —	97·—
Magyar koronajáradék 3½% — —	87·50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	96·75
Horváth-szlavon földtehermentesitési kötvény	97·50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön —	217·5
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön —	766·—
Osztrák járadék papirban — — —	100·30
Osztrák járadék ezüstben — — —	101·20
Osztrák járadék aranyban — — —	119·50
Osztrák korona járadék — — —	100·50
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	158.—
Osztrák-magyar bankrészvény — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — —	789·—
Osztrák hitelbank intézeti részvény —	67·775
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	67·6—
20 frankos arany (Napolendor) — —	19·08
Német birodalmi márka — — — —	117.30
London vista — — — — — —	239·80
Páris vista — — — — — —	95·35
20 márkás arany — — — — —	23·46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

kézmű- és női divatáru raktár

Nagyvárad, Fő utcza (Bazár épület).

Valóban bámulatos **olcsó árban lesz most** minden raktáron levő áru eladva, tekintettel, hogy szezon végén vagyunk. Tehát érdeke mindenkinek szükségletének mielőbbi beszerzése.

Amerikai Áruház olcsó árai utólérhetetlenek.

AJTAY GYULA ÉS TÁRSA

női-divat, férfi-divat, fehérnemü, rövidáru üzlete szeptember hó 10-én megnyilik

Nagyvárad Bémer-tér, a Pannonia-szálloda mellett.

Kész női és leányka ruhanemü áruház.

A tisztelt szülők figyelmét bátrak vagyunk felhivni, hogy itt még nem létező **kész női és leányka gyermekruha** üzletet nyitottunk, **Zöldfa-utczán**, a **(Zöldfa-étterem mellett)**

Az őszi és téli idényre a legizlésesebb leányka ruhák, női szövet és **selyem blusok**, pongyolák, a legujabb divat szerinti szövet aljak, cloth, batiszt, és **selyem jouponok**, nől és leányka reform kötényekbeni raktárunkat, a mely a maga nemében egyedül áll, becses látogatásukkal megtisztelni sziveskedjenek.

Gyászruhákat tartunk állandóan raktáron.

Mérték utáni rendeléseket elfogadunk vidéki rendeléseket azonnal szállitunk.

Kiváló tisztelettel

Wéber Testvérek

Nagyvárad,

Zöldfa-utcza, (Zöldfa-étterem mellett.)

A több mint félszázad óta fenálló

Le Conservateur

franczia életbiztositó és kiházasitó intézet, leányoknak hozományt, fiuknak kezdő üzleti tőkét, szülőknek nyugalmas aggkort biztosit

Vezérképviselőség:

NAGYVÁRAD, SCHLAUCH-TÉR,

Komáromy Jenő.

csekély évi befizetés alapján.

Az intézet kimutatott tőkéje

482 millió korona

Orvosi vizsgálat nincs!

Magyarországi igazgatóság

Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. szám.

Előnyös feltételek.

Dr. Politzer Jakab

szanatoriuma és vizgyógyintézete Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Bejáróknak és bennlakóknak

Összes vizgyógymódok és villam gyógyászat, szénsavas-, törpefenyő-, ásványfürdők-, vibratiós massage-, villanyos fényfürdők-, fühalatiók, forrólégkezelés.

GYOGYJAVALLATOK: Az idegesség minden neme, tüdő-, gyomor- és bélbajok. **Szivbántalmak.** Női- és nemi-bajok. Csuzos bántalmak, (rheuma) köszvény legidültebb eseteiben is. **Forrólégfürdőkkel** (szárazhőlégszekrény), a tudomány legujabb vivmányával, nagyszerü eredmények elérhetők.

Kényelmes betegszobák. Olcsó fürdőárak. Kitünő ellátás.

Teljes penzió (külön szobával együtt) napi 7 korona, második osztály 5 korona.

Szakképzett fürdőszemélyzet. Állandó orvosi felügyelet.

Prospektussal és felvilágositással szivesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője

DEBRECZENI LAJOS

gőzerőre berendezett gépmühelye
Kolozsvári-utcza 29/43. Nagyvárad

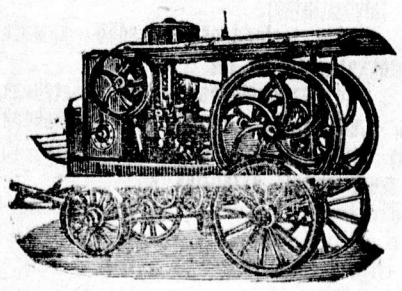

Ajánlom a mai kor igényeinek teljesen megfelelő uj gépekkel berendezett mühelyemet; s ujonan felépitett gőzcséplőgépeimet, valamint elvállalok bármilyen gépek teljes kijavitását avagy ujonan átalakitását felelőség mellett; u. m. *járgányokat, petróleum, gáz, benzin, gőzmotorokat, gőzgépeket-gőzcséplőgépeket* és mindenféle gépezeteket.

Készitek mindenféle egyenes és hajlitott tengelyeket s mindenféle esztergályozásokat, vas és réz, öntéseket, csap ágyakat megmunkálva, eltörött vagy minta után.

Teljesen uj tüzszekrényeket avagy kijavitását s gőzmalom berendezések javitását elvállalom.

Uj villanyvilágitó gépeket (Dinamó) teljesen elszerelve készitek bármilyen nagyságban.

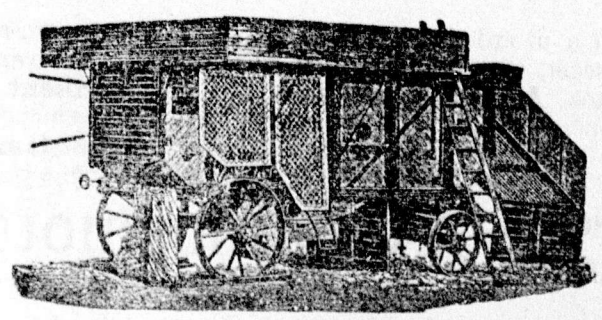

Uj gőzhenger furó gépemmel (czilinder) hengerfurásokat s gépről való leszerelés nélkül vidéken s uj karikákkal együtt pontosan készitek.

Eladók több 6—8 lóerejü M. Allami vasrámás uj cséplőgépek, 6—8 lóerejü gőzgépek uj használati engedélylyel teljesen üzemképesek felelősség mellett

Wágner Manó-féle nevelő- és tanintézet

nyilvánosági joggal, Rákospalotán,

(Budapest mellett, vasuti-, posta-, távirda- és telefon-állomás)

Az intézet **nyilvános nyolcz osztályu** főgymnasiumában, polgári és elemi iskolájában a tanév szeptember hó 1-én kezdődik.

A kiállitott bizonyitványok államérvényesek.

Az intézet öt holdnyi parkban, egészséges helyen fekszik. Az ellátás mintaszerü.

A növendékek lehetnek benlakók és bejárók.

Értesitővel szolgál **az igazgatóság.**

Csak kérjen

GLOBUS

tisztitó kivonatot, mint az alant lvő rajz.

mivel számos értéktelen utánzat leszánljava

FRITZ SCHULTZ JUN.

Actiengesellschaft

Leipzig u. Eger.

Magántanulókat

előkészitek polgári, reál s kereskedelmi iskolai osztályokra kitünő módszer mellett gyorsan s biztosan. ***Ajánlatok «Uj módszer» alatt a kiadóban,*** 1297.

Merza Kálmán

szijgyártó

Szent Jànos-utcza 48.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát. Ugymint: **kocsizó szerszámok, lovagló nyergek és hadifelszerelési szijazatok** készitését.

A nagyérdemü közönség szives pártfogását kéri tisztelettel

MERZA KÁLMÁN

szijgyártó

Szent János-utcza 48. szám.

Vidéki megrendelések és javitások jutányos áron, gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 1226

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezesség mellett

háló-, ebédlő-, szalon és *uriszoba berendezések*, valamint egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utcza elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szállodaberendezések müipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Nagyvàrad város

VILLAMOS MŰVE

értesiti a n. érd. közönséget, hogy **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3·4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), szines fényképész lámpák és mindenemü izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyergyánkint 1·5 watt fogyasztással.

Csillárok, ivlámpák és **villamosmotorok** eredeti gyári árak mellett.

kaphatók. A villamos mü igazgatósága elvállalja

villamosvilágitási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bövitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálczák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellet.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Világhirü

előpataki gyógyviz

Egy literes üveg ára 26 fill.

Számtalan elösmerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egésszégnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben** a tulságos nyálka és savképződéssel járó *emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsábában, hányatoknál.*

2. **Altesti vérbőségben**, *vérpangásban, aranyérben* s az ezzel járó *rásztkór* s *kedélykór* szokásos székrekedéseinél.

3. **Máj-** és *lépdaganatokban*, az epe kivezető csöveinek *hurutos* bántalmainál, *sárgaságban, epekövekben*, a pozsgerj és váltólázakból származott lépdagoknál.

4. *Fejlődési sápkórban* s az ezen alapuló hószám zavaroknál, a *görvélykór* torpid alakjainál s különösen vérszegénységi állapotoknál,

5. A vesék és hugyhólyag *hurutos bántalmainál*, a kezdődő *hugykő és fövény-lerakodás* eseteiben kitünő *hugysavoldó.*

6. *A méh idült tömüléseinél, dagainál, fehér folyás s rendetlen havadzásnál.*

7. *A nemi részek gyengeségeiben.*

8. *Angolkórban*, egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas és mésztartalmánál fogva meglepően elősegiti, egészséges embereknek is üditő italul szolgál, s különösen borral vegyitve a háztartásoknál általános használatban van.

Egy literes üveg ára 26 fill.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére

Maár és Szabó

füszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése

NAGYVÁRADON.

Olcsó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utcza 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szállodával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiacz terén bank tisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyerbő tapasztalatok, valamint előkelőt bankok képviselete alapján:

1. Jelzálog és hosszu törlesztéses kölcsönöket (melyekben a töke és kamat is benn foglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatláb mellett minden előzetes dij és költség nélkül folyósittatok;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel.

3. köztisztviselőknek, katonatiszteknek állami, megyei, és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközlök ki.

Mindenféle kölcsön ügyletben szivesen állok rendelkezésére és minden dijazás nélkül szolgálok felvilágositással, utbaigazitással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignácz,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon 424 szám. 930.

Czukrász üzlet átadás.

Van szerencsém a n. é. közönségét értesiteni, hogy *Teleky-utcza 28. szám alatt* 12 év óta fennállott **czukrász üzletemet** vőmnek,

Stepper Ottó urnak

adtam át, aki azt 1905. év szeptember hó 1-jétől saját neve alatt fogja föntartani.

A n. é. közönségnek eddigi szives támogatásáért hálás köszönetemet kifejezve, kérém, hogy jóindulatát vőmre is átruházni sziveskedjék.

Husz év óta fennálló **csukorkagyáram** tovább is saját tulajdonomban marad.

Nagyvárad, 1905. augusztus hóban.

Teljes tisztelettel

Herschmann Fülöp

czukorkagyáros és czukrász.

Hivatkozással apósom, *Herschmann Fülöp* urnak fönti nyilatkozatára van szerencsém jelezni, hogy apósomnak 12 év óta fönnálló **czukrász üzletét** álvettem és azt 1905. év szeptember 1-jétől *Teleky-utcza 26. szám* alatt saját nevem alatt tartom üzemben.

Legfőbb törekvésem lesz, hogy a külföldön szerzett beható tanulmányaimat a szakma minden ágában hasznositsam és a n. é. közönségnek minden tekintetben szolgálatára lehessek.

Gyors, pontos és jutányos kiszolgálásról ugy helybeli, mint postai megrendelés esetén kezeskedem.

A n. é. közönség nagybecsü pártfogásába magamat ajánlva, vagyok.

Nagyvárad, 1905. augusztus hóban.

Teljes tisztelettel

Stepper Ottó,

czukrász, Nagyvárad, Teleky-utcza 26.

Uj vaskereskedés!

Van szerencsém Nagyvárad város és környéke n. é. közönségének nagybecsü tudomására hozni, hogy helyben

Kossuth Lajos-utcza 5. sz.

(a volt rendőrségi épületben)

a »nagy ásó«-hoz

czimzett

vas- és szerszámkereskedést

nyitottam.

Ahol is mindennemü hengerelt rudvas, vaslemez, szekér, kocsi-tengelyek és vasalások, kovács, asztalos és bognár szerszámok, továbbá mindennemü öntvények, takaréktüzhelyek és kályhák, huzalszegek és csavaráruk, valamint a legjobb minőségü zománczozott-, öntött- és lemezedények, konyhafelszerelések, továbbá épület- és butorvasalások, mindennemü fegyverek, revolverek, töltények és gazdasági felszerelések, ugyszintén a legjobb minőségü kovács fütő kőszén és coaks *a legolcsóbb napi árban szolgáltatnak!*

Tisztelettel:

SCHRIFFERT P.

(a Kugler Albert czég volt üzletvezetője.)

„MERKUR"

Kereskedelmi és mezőgazdasági termékek, ingók- és ingatlanok,- házak, üzletek, földbirtokok és bérletek vételét és eladását közvetiti.

Bank-törlesztéses- jelzálog-állami, megyei-városi és magántisztviselő kölcsönöket olcsó kamatláb mellett kieszközöl.

Ertékpapirok vétele és eladása.

Tőzsdei megbizások. Reclamok

terjesztését.

Hirdetések felvételét az összes bel- és külföldi lapokban nyomtatványok megszövegezését, czimzését és kibocsátását.

Informátiókat beszerez a legszélesebb körben ugy kereskedelmi, mint családi ügyekben a legnagyobb discretió és pontosság mellett a

„MERKUR"

Kereskedelmi ügynökség Nagy-Váradon.

Szent János-u. 6. 1263

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban 4 utczai szoba s a hozzá tartozó mellékhelyiségekből álló emeleti lakás ***1905. november 1-re kiadó.***

Értekezhetni a »Polgári takarékpénztárnál« Kossuth-utcza 4 szám. 1262.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám

Művek
folyóiratok, hirlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélboritékok.

Elvállal és készit:
izléses kivitelben
mindennemü
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báli meghivók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készitése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Uj üzlet.

Tisztelettel van szerencsém értesiteni a mélyen tisztelt vevőközönséget, hogy helyben a

Fő-utczán

ujonnan épült Stern-palotában, a Széchenyi-szállodával szemben egy

füszer-, csemege-

üzletet nyitottam.

Hol is mint városunkban jelenlegi vállalatom hézagot pótló intézmény amennyiben főelvem a legkisebb bevásárlásnál is a nagybani árakat alkalmazni a legfinomabb elsőrendü áruk és pontos előzékeny kiszolgálás, amidőn is kegyes támogatásukért esedez

mély tisztelettel:

Blaha Istvánné.

Helybelyi megrendelések azonnal házhoz küldetnek, vidékiek dijtalan csomaglással vasuthoz szállitva.

A nőiparіskolában

a beiratások *folyó évi szeptember 1-én kezdődnek*. Kik a *női ruhaszabás, varrás, fehérnemü szabás, varrásból* s a különböző *fajhimzések, csipkeverés, szövészet, olaj-, táj-*, és *virágfestés üveg, fa, selyemre* stb. kiképzést óhajtanak nyerni, beiratkozhatnak *Fő-utcza 12 sz. az intézet irodájában*. Beiratási dij: *egész évre 4 kor., tandij 30 kor*. Kik a város és a ker. kamara tandijmentes helyeire igényt tartanak, kérvényüket sürgősen nyujtsák be.

Magánuton végezni óhajtó kézimunka tanitónők szintén képzést nyernek az iskolában vagy privátim is.

ISKOLAÖLTÖNYÖK

FIUK, GYERMEKEK és LEÁNYKÁK részére

a legizlésesebb kivitelben és legolcsóbb árban

NEUMANN M.

CS. ÉS KIR. UDV. SZÁLLITÓNÁL

Nagyvárad, Kishidfő Lévay-palota.

Lőrincz Mór Nagyvàrad, Szt. Jànos-u. elején.

Lüttichi, Angol és suhli **FEGYVEREK,**

töltények és vadászati kellékek a legmérsékeltebb árban.

Szenzácziós találmány boraink védelmére.

Ezen »Hidraulikus aknával lefolytott bornál nem szükséges a töltögetést havonta ismételni. A csapon álló bort megmenti a borvirág, vagyis penésztől ez által nem lesz soha zavaros és savanyu, igy utolsó cseppig kristály tisztán eresztődik le a bor és fölöslegessé válik a kis hordókba való lehuzgálás, vagy üvegbe töltögetés. Darabja 1 forint Hozzávaló 1 üveg oesztilin 35 kr.

Kapható Lőrincz Mórnál Nagyáradon.

Hajvágó gépek, önberetvák.

Gramophon gépek és lemezek nagy választékban.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.